

รายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ครั้งที่ ๑) เดือนตุลาคม ๒๕๕๙-มีนาคม ๒๕๖๐
ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม

๑. กระทรวงยุติธรรม (MINISTRY OF JUSTICE)

๒. ข้อมูลพื้นฐานของกระทรวงยุติธรรม

๒.๑ วิสัยทัศน์

“หลักประกันความยุติธรรมตามมาตรฐานสากล”

พันธกิจ

พัฒนาและบูรณาการกระบวนการยุติธรรม ให้การพัฒนาประเทศมีมิติด้านการยุติธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำเกิดความเป็นธรรมในสังคม โดยเน้นการพัฒนาควบคู่กับการป้องกัน และบังคับใช้กฎหมายให้ความคุ้มครองช่วยเหลือประชาชน ตลอดจนการปราบปรามและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

๒.๒ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาประสิทธิภาพการบริการประชาชนให้เข้าถึงความยุติธรรม

เป้าประสงค์

- ๑) ประชาชนได้รับการบริการให้เข้าถึงความยุติธรรม ด้วยความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม
- ๒) ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการอำนวยความสะดวกและเท่าเทียมกัน
- ๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมอย่างยั่งยืน
- ๔) ประชาชนผู้รับบริการ คู่ความ และผู้มีส่วนได้เสียในด้านการบังคับคดีและการไกล่เกลี่ยได้รับการปฏิบัติด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม

ตัวชี้วัด

- ๑) ร้อยละของผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมที่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา
- ๒) ร้อยละของเรื่องที่ไกล่เกลี่ยได้สำเร็จ
- ๓) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศูนย์ยุติธรรมชุมชน
- ๔) ร้อยละความเชื่อมั่นของการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๕) ร้อยละความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยคดีแพ่ง
- ๖) ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ได้รับการปฏิบัติด้านการบังคับคดีด้วยความสะดวก รวดเร็ว

กลยุทธ์

- ๑) พัฒนาระบบงานยุติธรรมเพื่อนวัตกรรมด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐ
- ๒) ส่งเสริมและพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชนและเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน
- ๓) พัฒนาระบบการช่วยเหลือประชาชนในกระบวนการยุติธรรม
- ๔) บูรณาการการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๕) พัฒนาระบบการให้บริการด้านการบังคับคดีและการไกล่เกลี่ย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ บังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์

การบังคับใช้กฎหมายของกระทรวงยุติธรรมเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด การทุจริตในภาครัฐและการดำเนินคดีพิเศษโดยนำกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ มาสนับสนุนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของสังคม

ตัวชี้วัด

ร้อยละความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาเสพติด การทุจริตภาครัฐ และการดำเนินคดีพิเศษของกระทรวงยุติธรรม

กลยุทธ์

- ๑) ป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาเสพติด และส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ๒) ป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐเชิงรุก
- ๓) ป้องกันปราบปราม และพัฒนาระบบการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษให้มีประสิทธิภาพ
- ๔) พัฒนาการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

เป้าประสงค์

- ๑) ผู้กระทำผิดได้รับการจำแนก ควบคุม แก้ไขฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล
- ๒) ผู้กระทำผิดในคดีอาเสพติดได้รับการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม
- ๓) ลดความแออัดของผู้กระทำผิดในที่ควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล
- ๔) ผู้กระทำผิดที่ผ่านการแก้ไขฟื้นฟูกลับเข้าสู่สังคมและกระทำผิดซ้ำลดลง
- ๕) ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ตัวชี้วัด

- ๑) ร้อยละของผู้กระทำผิดที่ได้รับการจำแนก ควบคุม แก้ไขฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัย
- ๒) ร้อยละของผู้กระทำผิดในคดีอาเสพติดได้รับการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพ
- ๓) ปริมาณผู้ที่กระทำผิดได้รับปล่อยพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษ
- ๔) ร้อยละของผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีที่ได้รับการประกันตัวด้วยเงินกองทุนยุติธรรม
- ๕) ร้อยละการเพิ่มขึ้นขององค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

กลยุทธ์

- ๑) พัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยการจำแนก ควบคุม แก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัย ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล
- ๒) พัฒนาระบบแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเกี่ยวกับอาเสพติดในระบบบังคับบำบัดและระบบต้องโทษ
- ๓) พัฒนาระบบมาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อลดปริมาณผู้ต้องขัง
- ๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน และการดูแลหลังปล่อยตัว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนากฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และส่งเสริมความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ

เป้าประสงค์

- ๑) กฎหมายที่เป็นเครื่องมือในการบริหารงานยุติธรรมของกระทรวงยุติธรรมมีประสิทธิภาพ
- ๒) ระบบการบริหารงานยุติธรรมมีประสิทธิภาพเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและเป็นไปตามมาตรฐานสากล
- ๓) บูรณาการความร่วมมือเพื่อการพัฒนางานยุติธรรมทั้งในและต่างประเทศ

ตัวชี้วัด

- ๑) ร้อยละความสำเร็จของการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากฎหมาย
- ๒) ร้อยละความสำเร็จของจำนวนผลงานวิจัยที่นำมาใช้ในการพัฒนาระบบงานยุติธรรม
- ๓) ร้อยละความสำเร็จในการบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมในกระบวนการยุติธรรม

กลยุทธ์

- ๑) ปรับปรุง แก้ไข เสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล
- ๒) ศึกษา วิจัย และรวบรวมองค์ความรู้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรม
- ๓) บูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์

- ๑) การบริหารจัดการหน่วยงานมีความเหมาะสม สามารถตอบสนองภารกิจได้อย่างครบถ้วน มีประสิทธิภาพเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- ๒) บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสูง มีคุณธรรม จริยธรรม และประสิทธิภาพในการบริการประชาชน
- ๓) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกระทรวงยุติธรรมได้รับการพัฒนา บูรณาการฐานข้อมูลและใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๔) การสื่อสารองค์กรสู่สาธารณะมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

- ๑) ร้อยละของการพัฒนาระบบบริหารจัดการกระทรวงยุติธรรม เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- ๒) ร้อยละของการพัฒนาและใช้งานระบบสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการภายในองค์กร
- ๓) ร้อยละของบุคลากรได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน

กลยุทธ์

- ๑) พัฒนาระบบยุทธศาสตร์ ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ
- ๒) พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคล และพัฒนาบุคลากรให้มีความเหมาะสมตามระบบสมรรถนะ
- ๓) พัฒนาและบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้มีความเหมาะสมและทันสมัย
- ๔) พัฒนาระบบการสื่อสารให้สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง
- ๕) พัฒนาการตรวจสอบการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามมาตรฐาน

๒.๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

กระทรวงยุติธรรม ได้รับงบประมาณรายจ่าย จำนวน ๒๐,๘๔๐,๔๔๙,๖๐๐ บาท

ลำดับที่	หน่วยงาน	งบประมาณ (บาท)	ร้อยละ
๑	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	๘๘๐,๖๑๖,๗๐๐	๔.๒๓
๒	กรมคุมประพฤติ	๑,๕๕๘,๓๗๑,๑๐๐	๗.๔๘
๓	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	๕๘๒,๕๘๔,๙๐๐	๒.๘๐
๔	กรมบังคับคดี	๑,๐๑๙,๓๐๙,๔๐๐	๔.๘๙
๕	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	๒,๐๖๕,๔๙๕,๑๐๐	๙.๙๑
๖	กรมราชทัณฑ์	๑๑,๙๙๖,๕๘๔,๙๐๐	๕๗.๕๖
๗	กรมสอบสวนคดีพิเศษ	๑,๐๗๔,๙๑๔,๔๐๐	๕.๑๖
๘	สำนักงานกิจการยุติธรรม	๙๕,๓๔๖,๑๐๐	๐.๔๖
๙	สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	๔๖๕,๙๐๕,๖๐๐	๒.๒๔
๑๐	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	๘๖๒,๕๘๑,๘๐๐	๔.๑๔
๑๑	สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)	๔๓,๘๓๓,๕๐๐	๐.๒๑
๑๒	สถาบันอนุญาโตตุลาการ	๑๙๔,๙๐๖,๑๐๐	๐.๙๔
รวม		๒๐,๘๔๐,๔๔๙,๖๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐

๓. ความก้าวหน้าการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล จากห้วงเวลาปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙

๓.๑ สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะต่อผู้ดำเนินงาน

มติคณะรัฐมนตรี/ข้อเสนอแนะของ ค.ต.ป.	ความก้าวหน้า
๑. ผลการดำเนินงานในแต่ละแผนงานเป็นข้อมูลสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคต แต่ในขณะนี้ยังไม่มีความสำเร็จ	๑. ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีการติดตามผลการดำเนินงานโดยคณะกรรมการเร่งรัดการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ และมีการประชุมติดตามผลทุกเดือน เพื่อรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน และมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ
๒. ผู้ดำเนินงานแต่ละแผนงาน/โครงการ ควรรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลของแต่ละงานให้ครบถ้วน รวมทั้งดำเนินการเชื่อมโยง/บันทึกข้อมูลลงในระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) ให้เป็นปัจจุบัน	๒. สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการยุติธรรมอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลของกลุ่มพัฒนาพหุตินิสัยในรูปแบบ Web Service ทั้งด้านระบบตรวจสอบการกระทำผิดซ้ำ ระบบการติดตามสถานะคดี และระบบสถิติกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการดำเนินงานโครงการฯ อยู่ภายใต้การตรวจสอบ กำกับ ดูแลและควบคุมให้เป็นไปอย่างบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด โดยผู้ตรวจราชการ สำนักงานกิจการยุติธรรม

๓.๒ สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะต่อผู้รับผิดชอบโครงการ

มติคณะรัฐมนตรี/ข้อเสนอแนะของ ค.ต.ป.	ความก้าวหน้า
<p>- มีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานในบางแผนงาน/โครงการ แต่ผู้รับผิดชอบโครงการไม่ได้ประสานแจ้งให้หน่วยงานกลางที่รับผิดชอบการติดตามและประเมินผลได้รับทราบ ดังนั้น เห็นควรให้ประสานหน่วยงานกลางที่ติดตามและประเมินผลให้ได้รับทราบด้วยทุกครั้งว่าได้มีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดต่าง ๆ ในแผนงาน/โครงการ เพื่อให้ได้รับทราบประเด็นการแก้ไขที่ตรงกัน</p>	<p>- ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ได้รับทราบข้อค้นพบและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม และได้นำไปพิจารณาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรม กรมบังคับคดี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้จัดส่งรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์สำคัญ มาเพื่อประกอบการพิจารณาผลการดำเนินงาน</p>

๓.๓ สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มติคณะรัฐมนตรี/ข้อเสนอแนะของ ค.ต.ป.	ความก้าวหน้า
<p>- การดำเนินงานในบางแผนงาน/โครงการที่เป็นงานตามภารกิจประจำของหน่วยงาน เช่น งานด้านพัฒนาพฤตินิสัย พบว่ามีลักษณะเป็นงานที่สามารถบูรณาการการดำเนินงานและงบประมาณร่วมกันได้ทั้งหน่วยงานภายในกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานภายนอกกระทรวงยุติธรรม ซึ่งช่วยให้เกิดผลผลิตตามเป้าหมายที่สำคัญในลักษณะเดียวกัน เห็นควรให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพฤตินิสัยทบทวนแผนงาน งบประมาณ และการติดตามผลการดำเนินงานในภาพรวมให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานและเกิดประโยชน์ที่แท้จริงได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>- ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ได้รับทราบข้อค้นพบและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม และได้นำไปพิจารณาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป ทั้งนี้ ส่วนราชการได้จัดส่งรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์สำคัญ มาเพื่อประกอบการพิจารณาผลการดำเนินงาน</p>

๔. รายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

ตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ แจ้งตามหนังสือที่ นร (ค.ต.ป.)/๑๒๑๐/ว ๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ ได้มุ่งเน้นการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการที่สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ดังนั้น เพื่อให้การตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐ เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการ และเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายให้กับฝ่ายบริหาร คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม จึงได้หารือเพื่อรับนโยบายการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐกับปลัดกระทรวงยุติธรรม

และคัดเลือกโครงการเพื่อดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบ และประเมินผลภาคราชการเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงยุติธรรม และคณะกรรมการ ตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการกลุ่มกระทรวงด้านความมั่นคงและการต่างประเทศ เพื่อให้คณะกรรมการ ตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการสรุปผลภาพรวมการดำเนินงานของส่วนราชการเสนอคณะรัฐมนตรี ดังนี้

๑) กลุ่มแผนงาน/โครงการประเภทที่ ๑ ลักษณะที่ ๑ : แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ชาติ และการดำเนินงานภายใต้นโยบายยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม จำนวน ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนา และส่งเสริมยุติธรรมชุมชนเพื่อการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน

๒) กลุ่มแผนงาน/โครงการประเภทที่ ๑ ลักษณะที่ ๒ : แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ชาติ และการดำเนินงานภายใต้แผนงานบูรณาการตามยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๑ แผนงาน ได้แก่ แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓) กลุ่มแผนงาน/โครงการประเภทที่ ๓ : การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการที่ได้ดำเนินการ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๒ โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า พัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับการรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ครั้งที่ ๑) ได้กำหนดให้รายงานผลสำหรับโครงการกลุ่มแผนงาน/โครงการประเภทที่ ๓ : การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ ซึ่งมีผลการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล ประจำปีกระทรวงยุติธรรม ดังนี้

๔.๑ โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการในด้านผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ ประสิทธิภาพและความยั่งยืนของโครงการ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการพิจารณานำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานต่อไป โดยคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำปีกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบด้วย การศึกษาจากเอกสาร การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล การประชุมแบบมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ รวมทั้งเดินทางไปปฏิบัติงานติดตามการดำเนินงานโครงการ ณ เรือนจำชั่วคราวที่เป็นศูนย์เรียนรู้นาร่องต้นแบบ ๒ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท และเรือนจำชั่วคราวแคน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการติดตามประเมินผล

โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ เป็นการดำเนินงานเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ที่ทรงน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักในการประทานความช่วยเหลือและกำลังใจให้แก่ผู้ต้องขังที่ใกล้จะได้รับอิสรภาพ เพื่อจะได้มีความพร้อมในการกลับมาใช้ชีวิตใหม่ในสังคมภายนอกเรือนจำอีกครั้งและมีชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน กระทรวงยุติธรรม โดยกรมราชทัณฑ์ ได้สนองพระดำริด้วยการจัดโครงการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกกรณีพิเศษ และคัดเลือกผู้ต้องขังเข้าร่วมโครงการ

โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นหลักสูตรการฝึกอบรม ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีระยะเวลา ๙ เดือน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนิสัยและฝีมือวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังระหว่างการเตรียมการก่อนปล่อย และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงขึ้น ณ เรือนจำชั่วคราวเพื่อใช้เป็นสถานที่ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ ของเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด กรมคุมประพฤติ ติดตามผลการดำเนินงานในระหว่าง การฝึกอบรมและภายหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษออกจากเรือนจำ

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙ ได้ดำเนินงานโครงการรุ่นที่ ๑ - รุ่นที่ ๖ ณ เรือนจำชั่วคราว ๕ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย สังกัดเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ สังกัดเรือนจำ จังหวัดตราด เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง สังกัดเรือนจำจังหวัดชัยนาท เรือนจำชั่วคราวดอยราง สังกัดเรือนจำกลาง เชียงราย และเรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน สังกัดเรือนจำกลางสุรินทร์ มีผู้ต้องขังเข้าร่วมโครงการรุ่นละประมาณกว่า ๒๐๐ คน รวม ๖ รุ่น มีผู้ต้องขังที่จบหลักสูตรโครงการ จำนวนทั้งสิ้น ๑,๓๑๗ คน โดยการติดตามผลจากผู้พ้นโทษ ที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งพื้นที่โครงการ จำนวน ๒๙๑ คน ปรากฏว่ามีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้จากการฝึกอบรมวิชาชีพไปใช้จริง จำนวน ๒๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๒๑ และมีผู้กระทำผิดซ้ำ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๘

ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

๑. จำนวนผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการและผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของโครงการเป็นไปตาม เป้าหมาย โดยผู้ต้องขังได้รับความรู้ความเข้าใจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ในด้านเกษตรกรรม และด้านประกอบวิชาชีพอื่น ๆ ที่หลากหลาย

๒. ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดในการดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีพและพึ่งพาตนเองได้

๓. ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการได้รับการยอมรับจากสังคม โดยผู้เข้าร่วมโครงการในทุกรุ่นมีคนต้นแบบ ที่ประสบความสำเร็จและเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการดำเนินงานโครงการ รวมทั้งช่วยเหลือสังคมและชุมชน เป็นอย่างดี

๔. การดำเนินงานโครงการมีการบูรณาการกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน สามารถ บรรลุมิติวัตถุประสงค์ในการแก้ไข พื้นผู้ต้องขัง ให้สามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดี สามารถอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้ ภายหลังจากพ้นโทษ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการกระทำผิดซ้ำ แต่อยู่ในอัตราต่ำ

๕. โครงการสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้เข้าร่วมโครงการ ให้มีจิตสำนึกในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เสริมสร้างความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพให้พึ่งพาตนเองได้ และเป็นที่ยอมรับของสังคม ผลการดำเนินงานโครงการตอบสนองโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคน และยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรมด้านการพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

๑. ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะต่อผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ดำเนินงาน

เรือนจำชั่วคราวมีการดำเนินงานตามโครงการอย่างเข้มแข็ง เป็นแบบอย่างที่ดี และมีผลสำเร็จของการ ดำเนินงานโครงการเป็นอย่างดี แต่ยังคงพบปัญหาผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการเมื่อพ้นโทษและได้รับการปล่อยตัวออก จากเรือนจำชั่วคราวไปแล้ว บางรายไม่ยอมกลับไปสู่ครอบครัวหรือสังคมเดิมเนื่องจากกระบุว่าเป็นแหล่งที่มีปัญหา บางรายไม่มีอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวหรือมีอาชีพแต่รายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่าย ทำให้มีโอกาส หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ข้อเสนอแนะ

๑) ควรมีการบูรณาการร่วมกันให้มากยิ่งขึ้นระหว่างสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ยุติธรรมจังหวัด กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ผู้พ้นโทษอาศัยอยู่ เพื่อร่วมติดตาม ตรวจสอบข้อมูล ให้ความช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมโครงการที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ

๒) ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของผู้ต้องขังหรือผู้เข้าร่วมโครงการเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมอย่างทันกาล เช่น การจ้างปฏิบัติงานในสวนราชการหรือจัดหางานให้แก่ผู้ที่ไม่มีความสามารถ

๓) ควรสร้างเครือข่ายระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการที่พ้นโทษออกจากเรือนจำแล้ว เช่น ตั้งกลุ่มไลน์หรือชมรม เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ แจ้งปัญหาอุปสรรค ซึ่งเป็นช่องทางในการได้รับข้อมูลข่าวสารสำหรับนำมาพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

๔) ควรมีการวางแผนการปฏิบัติรายบุคคลให้มีความเข้มข้นมากขึ้นในการจัดอบรมตามหลักสูตรของโครงการในรุ่นต่อไป

๕) ควรวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยจัดเตรียมความพร้อมด้านอาชีพที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องขังแต่ละบุคคล และประสานหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้ ฝึกสอนอาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ผู้ต้องขัง เน้นสิ่งที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง และวิธีการที่จะทำให้สังคมเกิดการยอมรับ

๖) ควรมีการจัดบันทึกกิจกรรม เพื่อรวบรวมข้อมูลรายละเอียดการดำเนินงานโครงการ ปัญหาอุปสรรค และวิธีการแก้ไข เพื่อเป็นฐานข้อมูลหรือคลังข้อมูลในการนำมาใช้เป็นบทเรียน และเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับการศึกษาข้อมูลประกอบการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมต่อไป

๗) ควรนำจุดแข็งของกิจกรรมการดำเนินงานโครงการมาพัฒนาต่อยอดให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น เน้นผลิตพืชหรือผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก การแปรรูปผลิตภัณฑ์ จัดหาแหล่งกระจายสินค้า การจัดส่งผลิตภัณฑ์พร้อมเครื่องปรุงและคู่มือการปรุงอาหาร การจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ เป็นต้น เพื่อรองรับอนาคตประเทศไทย ๔.๐ ที่ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

๘) ควรนำเทคโนโลยีเกษตรปลอดสารพิษ หรือแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรมาสร้างองค์ความรู้ประกอบการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับผู้ต้องขัง โดยประสานขอความร่วมมือไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒. ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา และกรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางและหน่วยงานหลักในการดำเนินงานโครงการ ได้มีการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการของแต่ละเรือนจำชั่วคราวที่เป็นโครงการนำร่อง แต่ยังไม่ได้จัดเก็บและประมวลข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการนำมาพิจารณาประเมินผลการดำเนินงานโครงการ และนำมาใช้ในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการติดตามผลผู้เข้าร่วมโครงการเมื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำ ยังคงพบปัญหาความไม่ถูกต้องครบถ้วนของการส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังทั้งในระหว่างการดำเนินงานโครงการและภายหลังจากสิ้นสุดโครงการ เนื่องจากผู้ต้องขังมาจากหลายพื้นที่ ซึ่งการส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังจำเป็นต้องได้รับการประสานจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กรมราชทัณฑ์/เรือนจำ กรมคุมประพฤติ/สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด แต่ส่วนใหญ่ได้รับการประสานข้อมูลผู้ต้องขังเฉพาะในพื้นที่จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของการดำเนินงานโครงการ ทำให้การติดตามผลผู้เข้าร่วมโครงการมีไม่ครบถ้วนทุกราย

ข้อเสนอแนะ

๑) ควรเร่งรัดการจัดทำระบบฐานข้อมูลของผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษ เพื่อรองรับและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนหรือส่งต่อข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

๒) ควรพิจารณาจัดให้มีการติดตามผลผู้เข้าร่วมโครงการภายหลังพ้นโทษออกจากเรือนจำ ให้ความครบถ้วนทุกราย เพื่อให้สามารถนำข้อมูลผลการติดตามมาใช้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการได้อย่างถูกต้อง

๓) ควรพิจารณาให้เงินทุนหรือเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมโครงการให้มีความหลากหลาย เช่น สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเยี่ยมผู้ต้องขัง การจัดทำระบบเยี่ยมญาติทางไกล เป็นต้น

๔) ควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมระบบการจัดเก็บข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ รวมทั้งควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

๕) ควรจัดทำสถิติเครื่องมือในการบำบัด โดยจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลของโครงการต่าง ๆ ให้ครบถ้วนอย่างเป็นระบบ ซึ่งรวมทั้งข้อมูลของโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ แล้วนำมาวิเคราะห์ว่าการกระทำผิดซ้ำหรือไม่ จำนวนเท่าไร และนำเครื่องมือในการบำบัดของโครงการกำลังใจ มาเปรียบเทียบกับเครื่องมืออื่น ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานและนำไปใช้ประกอบคำชี้แจงในการขอรับการจัดสรรงบประมาณ

๖) ควรวิเคราะห์ข้อมูลผู้ต้องขัง และปรับหลักสูตรการฝึกอบรม โดยเน้นการสอนหน้าที่ศีลธรรม และปรับทัศนคติของครอบครัว เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีการบริหารจัดการครอบครัวที่ดี มีความสุข ความกตัญญู รักษาทรัพย์สินสมบัติ รวมทั้งให้สามารถช่วยเหลือสังคมชุมชนได้โดยการถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน จะทำให้เกิดการต้อนรับและการยอมรับของสังคม

๗) ควรกำหนดหลักสูตรโครงการให้เน้นการฝึกวินัยของผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการคืนคนดีสู่สังคม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภายนอกที่จะจ้างงานด้านต่าง ๆ เช่น พ่อบ้าน แม่บ้าน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ พนักงานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น หากสามารถจัดทำใบประกาศรับรองความประพฤติ ภายหลังพ้นโทษ คาดว่าจะสามารถสร้างอาชีพให้กับผู้ต้องขังได้

๘) ควรมีการจัดประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบโครงการฯ นำร่องทั้ง ๕ แห่ง เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการต่อไป

๙) ควรจัดระบบการประสานจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมคุมประพฤติ ยุติธรรมจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการศาสนา รวมทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชน นักธุรกิจ ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อร่วมทำงานในลักษณะคณะกรรมการส่งเสริม โดยให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน แสวงหาแหล่งเงินทุนและสนับสนุนการประกอบอาชีพให้แก่ผู้พ้นโทษ โดยการประสานงานจัดทำแผนบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสรรหาสถานประกอบการที่ยินดีรับผู้พ้นโทษให้เข้าทำงาน

๑๐) ควรนำเสนอให้การบริจาคเงินและทรัพย์สินเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพแก่ผู้กระทำผิดได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร โดยสามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีเงินได้ เช่น เสนอให้สิทธิประโยชน์นำมาหักลดหย่อนภาษีได้ ๔ เท่าของเงินที่จ่ายไป เป็นต้น

๓. สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ความสำคัญกับโครงการโดยสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

- ๑) ควรพิจารณาดำเนินการให้โครงการนี้มีความยั่งยืน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นภารกิจสำคัญของกรมราชทัณฑ์และกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติต่อไป
- ๒) ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิด และให้ประชาชนได้รับรู้ช่องทางในการขอรับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

ส่วนที่ ๒ ผลการดำเนินโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ

๑. รายละเอียดของโครงการ

สืบเนื่องจากการที่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงมีพระดำรินำนาทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับผู้ต้องขัง เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจให้กับผู้ต้องขังและให้ได้มีโอกาสในการกลับคืนสู่สังคม โดยมีทักษะที่สามารถดำรงชีวิตที่พึ่งตนเองได้และไม่หวนกลับไปกระทำผิดอีก รวมทั้งเป็นการน้อมนำแนวทางของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมาปรับใช้กับผู้ต้องขังโดยมีโอกาสนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับเรือนจำ โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานคณะกรรมการ การดำเนินงานโครงการมีแนวทางมาจากการศึกษาศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก ของนางนงนุช คำคง (ผู้ใหญ่จ้อย) อดีตผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบ้านแห อำเภอมะนัง จังหวัดอ่างทอง ใช้พื้นที่เรือนจำชั่วคราวเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจัดฝึกอบรมให้กับผู้ต้องขัง โดยให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและปลูกฝังแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดทักษะทางด้านการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตให้พึ่งพาตนเองได้ ภายหลังพ้นโทษและไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เรือนจำ มุ่งเน้นการแก้ไข พื้นฟู และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษที่สมัครเข้าร่วมโครงการและผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีระบบการติดตามผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการในระหว่างดำเนินงานโครงการและภายหลังจากพ้นโทษออกไปแล้ว แต่ยังคงอยู่ในระหว่างคุมประพฤติเพื่อประเมินผลความสำเร็จของโครงการ การดำเนินงานโครงการเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยได้รับพระเมตตาของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ที่ทรงประทานเงินทุนส่วนพระองค์ให้กับเรือนจำชั่วคราว ๔ แห่ง แห่งละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการนำร่องที่เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท เรือนจำชั่วคราวเขาระก้า จังหวัดตราด เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ และเรือนจำชั่วคราวดอยราง จังหวัดเชียงราย ซึ่งสำนักงานกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ ได้สนองพระดำริน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีสำหรับการดำเนินงานโครงการและจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราวนำร่องต้นแบบเพื่อใช้เป็นพื้นที่ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ หลักสูตรการอบรมผู้ต้องขัง การติดตามผลการดำเนินงาน ดังนี้

พื้นที่ดำเนินงานโครงการ

กรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อรองรับการดำเนินงานโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราว จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ และเรือนจำชั่วคราวดอยราง จังหวัดเชียงราย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราว เพิ่มอีก ๒ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน จังหวัดสุรินทร์ และเรือนจำชั่วคราวเหรียญทอง จังหวัดตรัง และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราว/ทัณฑสถานเปิด เพิ่มเติมอีก ๔ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวนาโสก จังหวัดมุกดาหาร เรือนจำชั่วคราวเขาหมาก จังหวัดนครศรีธรรมราช เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี และทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๐ แห่ง ทั้งนี้ การดำเนินงานโครงการในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ - พ.ศ. ๒๕๕๖ มีพื้นที่ดำเนินงาน ๕ แห่ง ได้แก่

๑. เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย สังกัดเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์
๒. เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ สังกัดเรือนจำจังหวัดตราด
๓. เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง สังกัดเรือนจำจังหวัดชัยนาท
๔. เรือนจำชั่วคราวดอยราง สังกัดเรือนจำกลางเชียงราย
๕. เรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน สังกัดเรือนจำกลางสุรินทร์

คุณสมบัติและหลักเกณฑ์ผู้เข้าร่วมโครงการ

กรมราชทัณฑ์ดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีความประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมภายหลังพ้นโทษ หรือผู้ต้องขังที่มีความต้องการเรียนรู้การประกอบอาชีพ มารับการอบรมให้ความรู้ ปรับทัศนคติ และปลูกฝังแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต โดยมีคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อเข้าร่วมโครงการ ณ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (หลักเกณฑ์ฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖) ดังนี้

๑. เป็นนักโทษเด็ดขาดชาย-หญิง ชั้นดีขึ้นไป ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ และสามารถเข้ารับการฝึกอบรมหรือมีเวลาเพียงพอที่จะเข้ารับการฝึกอบรมได้ครบถ้วนตามกำหนดระยะเวลาของหลักสูตรโครงการ
๒. ต้องโทษจำคุกครั้งแรก กระทำผิดคดีเดียว ในคดีความผิดทั่วไปหรือคดียาเสพติดให้โทษ ซึ่งปรากฏผลการตรวจสอบจากสำนักงาน ป.ป.ส. ไม่เข้าข่ายเป็นผู้กระทำความผิดร้ายสำคัญ
๓. เป็นนักโทษเด็ดขาดที่ไม่มีพฤติการณ์กระทำความผิดและไม่เป็นผู้ต้องขังที่กระทำความผิดในคดีซึ่งมีลักษณะความผิดตามที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ เช่น กลุ่มมีจลาจล กระทำข่าเรา (ผู้เยาว์) หรือลักษณะโทรมหญิง มีอุปนิสัยจ้วงหรือผู้จ้วงวาน ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นภัยต่อสังคมอย่างร้ายแรง เป็นต้น
๔. ไม่มีคดีอาัยด หรือหมายจับ หรือกักขัง
๕. ต้องโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับล่าสุด หรือไม่น้อยกว่า ๑๐ ในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต
๖. มีโทษเหลือจำต่อไปไม่เกิน ๕ ปี
๗. มีผู้อุปการะซึ่งมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และผู้อุปการะยินดีอุปการะ
๘. ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยภายใน ๒ ปี นับถึงวันที่คณะกรรมการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาด (ชั้นเรือนจำ) พิจารณา หรือไม่ได้อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัย
๙. ไม่เป็นนักโทษเด็ดขาดที่อยู่ระหว่างเรือนจำดำเนินการอนุมัติพักการลงโทษและลดวันโทษจำคุกไปยังกรมราชทัณฑ์

หลักสูตรการอบรมผู้ต้องขัง

กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการอบรมผู้ต้องขังตามโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ โดยเนื้อหาของหลักสูตรในการอบรมเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การปรับทัศนคติและพฤติกรรมเพื่อให้มีแนวคิดและพฤติกรรมในทางที่ถูกต้องดีงาม และการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น หลักสูตรมีระยะเวลา ๙ เดือน ประกอบด้วยวิชาหรือกิจกรรมทั้งหมด จำนวน ๑๘ กิจกรรมหลัก แบ่งเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยแนวทางในการอบรมแบ่งเป็น ๓ กระบวนการ ได้แก่

๑. การอบรมภาคทฤษฎี เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ยึดหลักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน

๒. การปรับทัศนคติ เพื่อให้มีทัศนคติในการพึ่งพาตนเอง ลดความต้องการทางวัตถุตามหลักพอประมาณ สร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวมโดยออกไปร่วมพัฒนาชุมชน สร้างความมีเหตุผลในการตัดสินใจในการกระทำของตน โดยคำนึงถึงผลที่อาจเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ และสร้างภูมิคุ้มกันในการเตรียมตัวเตรียมใจรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภายนอก

๓. การอบรมภาคปฏิบัติ มีการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติในการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยกำหนดเป็นฐานการเรียนรู้ ๒๕ ฐาน ในเรือนจำแต่ละแห่งและให้ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่ สภาพแวดล้อมและปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับฐานการเรียนรู้ดังกล่าว ได้แก่ การทำอิฐดิน การสร้างบ้านดิน การผลิตก๊าซชีวภาพ การผลิตน้ำมันไบโอดีเซล การผลิตน้ำส้มควันไม้ การทำน้ำยาไล่แมลงจากสมุนไพร การทำปุ๋ยหมักและผลิตปุ๋ยชีวภาพ การผลิตเตาถ่านประสิทธิภาพสูง การผลิตน้ำยาล้างจาน การผลิตสบู่และยาสระผม น้ำคือชีวิต นาข้าว การปลูกยางพารา การปลูกพืชสมุนไพร การปลูกพืชปลอดสารพิษ การปลูกมะลิปลอดสารพิษ การเพาะเห็ดเศรษฐกิจ การเลี้ยงปลาตู้บิกอูย การเลี้ยงเป็ดไข่และไก่ไข่ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเลี้ยงแพะเนื้อและแพะนม การเลี้ยงกระต่ายสวยงามและกระต่ายเนื้อ การเลี้ยงหมูขุนและหมูแม่พันธุ์ การเลี้ยงหมูหลุม และการเลี้ยงกบคอนโต และให้ผู้ต้องขังลงมือปฏิบัติในศูนย์การเรียนรู้ตลอดระยะเวลา ๙ เดือน ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by doing) ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ปรับลดระยะเวลาการอบรมเป็นหลักสูตร ๕ เดือน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมโครงการมากขึ้น

การอบรมให้ความรู้และเสริมทักษะให้กับผู้เข้าร่วมโครงการตามหลักสูตรดังกล่าว ได้รับการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการและวิทยากรจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ เช่น มูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก สภากาชาดไทย คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์และสถาบันรับรองระบบการผลิต ผลิตภัณฑ์การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ รวมทั้งวิทยากรจากหน่วยงานของกรมราชทัณฑ์และภาคเอกชน มีการจัดกิจกรรมเสริมทางด้านครอบครัวและสังคม ได้แก่ เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด จัดกิจกรรมวันครอบครัว เตรียมชุมชนด้วยการจัดกิจกรรมอาสาสมัคร คุมประพฤติพบผู้เข้าร่วมโครงการ จัดกิจกรรมคนต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้าร่วมโครงการ “พี่พบน้อง” พาผู้เข้าร่วมโครงการไปศึกษาดูงานจากสถานที่จริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ โดยสิ่งสำคัญของการอบรมคือการจัดกิจกรรมหรือสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ความรู้เข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่แค่การปลูกผักทำการเกษตร แต่เป็นการใช้ชีวิตด้วยความระมัดระวังรอบคอบ ไม่ฟุ้งเฟ้อและลดรายจ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ต้องขังให้มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิตให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียงได้เมื่อพ้นโทษ ด้วยฐานคิดว่าเส้นทางเดินเข้าสู่เรือนจำจะไม่เกิด หากผู้ต้องขังมีกระบวนการทัศนหรือวิธีคิดแห่งความพอเพียง เพราะเชื่อว่าความพอเพียงในชีวิตจะสามารถหยุดยั้งไม่ให้คนกระทำผิดได้

การติดตามผลการดำเนินงาน

เรือนจำชั่วคราวศูนย์เรียนรู้ต้นแบบนาร่องได้ติดตามผลในระหว่างดำเนินงานโครงการและรายงานผลการดำเนินงานตามแบบติดตามประเมินผลโครงการเป็นรายเดือนไปยังสำนักกิจการในพระดำริฯ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และได้ร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดในการติดตามดูแลผู้เข้าร่วมโครงการที่ได้รับการปล่อยตัวกลับไปอยู่ในสังคม เพื่อประเมินผลว่าผู้เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร ดังนี้

๑) จัดทำเอกสารประจำตัวผู้เข้าร่วมโครงการและส่งต่อข้อมูลให้กับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด

๒) ออกพื้นที่เยี่ยมเยียนผู้เข้าร่วมโครงการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด คณะวิทยากรและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือแนะนำในด้านต่าง ๆ

๓) ติดต่อสอบถามข้อมูลทางโทรศัพท์กับผู้เข้าร่วมโครงการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด

๔) ประสานงานและให้ความช่วยเหลือผู้เข้าร่วมโครงการที่ประสบปัญหาด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

๒. ผลการดำเนินโครงการในอดีต

การดำเนินโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ เริ่มดำเนินงานรุ่นที่ ๑ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔) ซึ่งในรุ่นที่ ๑ - ๔ กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำหลักสูตรการอบรม เป็นระยะเวลา ๙ เดือน และผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรของโครงการเป็นระยะเวลา ๙ เดือน จึงจะถือว่าได้ผ่านการอบรมตามหลักสูตร แต่ยังไม่ได้รับการปล่อยตัวเป็นกรณีพิเศษแต่อย่างใด ต่อมาในรุ่นที่ ๕ และรุ่นที่ ๖ เป็นรุ่นที่ผู้ต้องขังเข้ารับการอบรมครบตามหลักสูตร ๙ เดือน จะได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษเป็นกรณีพิเศษซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการในรุ่นที่ ๕ และ รุ่นที่ ๖ ที่ผ่านการอบรมได้รับการปล่อยตัวแล้วทุกราย สรุปผลการดำเนินงานโครงการรุ่นที่ ๑ - รุ่นที่ ๖ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙) มีผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ และมีการติดตามผล ดังนี้

๑) ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ

ผลการดำเนินโครงการในรุ่นที่ ๑ - รุ่นที่ ๖ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙) ได้ดำเนินการในพื้นที่เรือนจำชั่วคราวศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๕ แห่ง มีผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการและจบหลักสูตรตามโครงการ จำนวนทั้งสิ้น ๑,๓๑๗ ราย ดังนี้

พื้นที่ดำเนินโครงการ	รุ่นที่ ๑ (๒๕๕๔)	รุ่นที่ ๒ (๒๕๕๕)	รุ่นที่ ๓ (๒๕๕๖)	รุ่นที่ ๔ (๒๕๕๗)	รุ่นที่ ๕ (๒๕๕๘)	รุ่นที่ ๖ (๒๕๕๙)	รวม (คน)
๑. เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	๕๘	๔๓	๖๘	๕๕	๔๒	๕๐	๓๑๖
๒. เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด	๑๐๗	๖๖	๖๖	๗๕	๔๓	๔๘	๔๐๕
๓. เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท	๓๐	๕๐	๕๔	๔๔	๔๖	๔๙	๒๗๓
๔. เรือนจำชั่วคราวดอยราง จังหวัดเชียงราย	๖๒	๔๒	๒๙	๒๓	๒๘	๔๘	๒๓๒
๕. เรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน จังหวัดสุรินทร์	-	-	-	-	๔๖	๔๕	๙๑
รวมทั้งสิ้น	๒๕๗	๒๐๑	๒๑๗	๑๙๗	๒๐๕	๒๔๐	๑,๓๑๗

ที่มา : ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ จากสำนักกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอฯ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (รายงานผลการดำเนินงานตามแบบติดตามประเมินผลโครงการฯ - แบบ ศก. ๑)

๒) การติดตามผลโครงการ

จากข้อมูลการติดตามประเมินผลของสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ได้ติดตามประเมินผลโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ รุ่นที่ ๑ - รุ่นที่ ๔ จากเรือนจำต้นแบบนำร่อง ๔ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ และเรือนจำชั่วคราวดอยราง จังหวัดเชียงราย พบว่าผู้พ้นโทษที่เข้าร่วมโครงการ รวม ๘๓๖ คน แยกย้ายกลับสู่ภูมิลำเนาทั่วประเทศ ซึ่งสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ๑๐๑ แห่งทั่วประเทศ ได้ดำเนินการติดตามดูแลสอดส่องผู้พ้นโทษและผู้ได้ลดวันต้องโทษ โดยมีผู้พ้นโทษที่เข้าร่วมโครงการได้ไปรายงานตัว ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อาศัยแล้วกว่า ๙๐ แห่ง ในจำนวนนี้มีจำนวน ๒๙๑ คน ยังพักอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดเรือนจำต้นแบบนำร่อง และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดได้ติดตามผลผู้เข้าร่วมโครงการดังกล่าว พบว่าได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จริง จำนวน ๒๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๒๑ และมีผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๘ ดังนี้

ผู้เข้าร่วมโครงการ รุ่นที่ ๑ - ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๗) ซึ่งพ้นโทษฯ และพักอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดเรือนจำนำร่อง	จำนวน ที่ติดตามผล (คน)	ผลการติดตาม				
		ได้นำ หลักปรัชญา ไปใช้จริง	ไม่ได้นำ หลักปรัชญา ไปใช้	ถูกจับใหม่ (กระทำผิดซ้ำ)	เสียชีวิต	ย้ายที่อยู่/ ไม่ทราบ ที่อยู่ใหม่
๑. เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	๒๓	๑๐	๑๐	๑	๐	๒
๒. เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด	๑๐๘	๖๕	๔	๑๓	๑	๒๐
๓. เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท	๑๐๒	๘๘	๐	๑๔	๐	๐
๔. เรือนจำชั่วคราวดอยราง จังหวัดเชียงราย	๕๘	๕๐	๑	๖	๐	๑
รวม	๒๙๑	๒๑๓	๒๐	๓๔	๑	๒๓
คิดเป็นร้อยละ	๑๐๐	๗๓.๒๑	๖.๘๗	๑๑.๖๘	๐.๓๔	๗.๙๐

ที่มา : ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จากสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ

ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักกิจการในพระดำริฯ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ รุ่นที่ ๑ - รุ่นที่ ๖ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙) สรุปข้อมูลผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการที่ยังพักอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดเรือนจำต้นแบบนำร่อง และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดได้ติดตามผลผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่ามีการกระทำผิดซ้ำ ดังนี้

ผู้เข้าร่วมโครงการ รุ่นที่ ๑ - ๖ (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙) ซึ่งพ้นโทษฯ และพักอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดเรือนจำนำร่อง	จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการที่มีการกระทำผิดซ้ำ						รวม (คน)
	รุ่นที่ ๑ (๒๕๕๔)	รุ่นที่ ๒ (๒๕๕๕)	รุ่นที่ ๓ (๒๕๕๖)	รุ่นที่ ๔ (๒๕๕๗)	รุ่นที่ ๕ (๒๕๕๘)	รุ่นที่ ๖ (๒๕๕๙)	
๑. เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	๐	๑	๑	๑	๐	๐	๓
๒. เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด	๑๐	๘	๓	๓	๑	๑	๒๖
๓. เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท	๒	๓	๔	๓	๑	๐	๑๘
๔. เรือนจำชั่วคราวดอยราง จังหวัดเชียงราย	๕	๑	๒	๐	๐	๑	๙
๕. เรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน จังหวัดสุรินทร์	-	-	-	-	๑	๐	๑
รวมทั้งสิ้น	๑๗	๑๓	๑๕	๗	๓	๒	๕๗

ที่มา : ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ จากสำนักกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอฯ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

ส่วนที่ ๓ ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

๑. วัตถุประสงค์ของการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการกำลังใจในพระดำริ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรม สามารถสะท้อนถึงประเด็นความยั่งยืนของโครงการ ระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม แผนงานโครงการที่สำคัญของกระทรวงยุติธรรม รวมถึงผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการอันเป็นผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน

๒. การปฏิบัติงานติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ โดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล การประชุมแบบมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ รวมทั้งเดินทางไปปฏิบัติงานติดตามการดำเนินงานโครงการในพื้นที่

๒.๑ การติดตามการดำเนินงานในพื้นที่

โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ มีพื้นที่การดำเนินงาน ณ เรือนจำชั่วคราวที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๑๐ แห่ง จำแนกเป็นเรือนจำชั่วคราวที่เป็นศูนย์เรียนรู้นาร่องต้นแบบ ๔ แห่ง และเรือนจำชั่วคราวศูนย์เรียนรู้ส่วนขยาย ๖ แห่ง ตามลำดับ ได้แก่ ๑) เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง สังกัดเรือนจำจังหวัดชัยนาท ๒) เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย สังกัดเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ ๓) เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ สังกัดเรือนจำจังหวัดตราด ๔) เรือนจำชั่วคราวดอยราง สังกัดเรือนจำกลางเชียงราย ๕) เรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน สังกัดเรือนจำกลางสุรินทร์ ๖) เรือนจำชั่วคราวเหียงห้อง สังกัดเรือนจำจังหวัดตรัง ๗) เรือนจำชั่วคราวนาโสก สังกัดเรือนจำจังหวัดมุกดาหาร ๘) เรือนจำชั่วคราวเขาหมาก สังกัดเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ๙) เรือนจำชั่วคราวเขากิ่ง สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี ๑๐) ทณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา สังกัดเรือนจำจังหวัดจันทบุรี ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม ได้เดินทางไปปฏิบัติงานติดตามการดำเนินงานโครงการ ณ เรือนจำชั่วคราวที่เป็นศูนย์เรียนรู้นาร่องต้นแบบ ๒ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ และเรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการดังกล่าวในพื้นที่ ได้มีการประชุมร่วมกับผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัด หัวหน้าเรือนจำชั่วคราว ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ยุติธรรมจังหวัด และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าเยี่ยมชมพื้นที่ดำเนินงานโครงการที่จัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรม รวมทั้งได้ติดตามผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ณ พื้นที่ชุมชนที่เป็นที่อยู่อาศัยของอดีตผู้ต้องขัง โดยเข้าพบผู้นำชุมชน และอดีตผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของโครงการ และนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ ซึ่งได้รับทราบผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ปัญหาอุปสรรค และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน (รายละเอียดตามภาคผนวก ก : รายงานสรุปผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการในพื้นที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ครั้งที่ ๑ ณ จังหวัดชัยนาท และจังหวัดเพชรบูรณ์) สรุปดังนี้

๑) เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง สังกัดเรือนจำจังหวัดชัยนาท

ปัญหาอุปสรรค และความต้องการของหน่วยงาน

๑. ไม่มีโรงเลี้ยงอาหารสำหรับจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง ไม่มีโรงเก็บรถยนต์และรถแทรกเตอร์ เพื่อป้องกันแดดฝน และบ้านพักข้าราชการมีไม่เพียงพอ

๒. ขอรับการสนับสนุนเงินทุนเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการยืมไปประกอบอาชีพ และเพื่อการสงเคราะห์ในระหว่างการคุมประพฤติ ตรวจสอบพิสูจน์และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งกรมคุมประพฤติได้กำหนดให้ยืมรายละไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ระยะเวลาชำระคืนภายใน ๒ ปีโดยปลอดดอกเบี้ย การพิจารณาให้ยืมได้กลับกรองความประพฤติของผู้กระทำผิดที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนดูแลและติดตามความก้าวหน้า รวมทั้งการผ่อนชำระเงินคืน เพื่อรักษาวินัยทางการเงินและสามารถนำเงินที่ได้รับคืนกลับไปหมุนเวียนช่วยเหลือผู้กระทำผิดรายอื่นต่อไป

๓. เสนอควรแก้ไข พ.ร.บ. ล้างมลทิน เนื่องจากแม้ประวัติการรับโทษจะถูกล้าง ทำให้ผู้พ้นโทษมีสิทธิสมัครรับราชการ ไม่ติดเงื่อนไขตามมาตรา ๓๖ ข. (๗) ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่เนื่องจาก พ.ร.บ. ล้างมลทิน เพียงแต่ล้างประวัติการรับโทษไม่ได้ล้างประวัติการทำความผิดด้วย คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) จึงยังใช้ดุลพินิจที่จะพิจารณาว่าอดีตนักโทษคนใดขาดคุณสมบัติสมัครเข้ารับราชการ เพราะเหตุบกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่รังเกียจของสังคม ตามมาตรา ๓๖ ข. (๔)

๔. เสนอควรปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระดำริฯ ตามกระบวนการเรียนรู้จาก ๙ เดือน เป็น ๕ เดือน เนื่องจากนโยบายผู้บริหารไม่ต่อเนื่องและได้รับจัดสรรเงินงบประมาณไม่เพียงพอ

ข้อสังเกตของ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงยุติธรรม

เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท มีการดำเนินงานตามโครงการอย่างเข้มแข็ง เป็นแบบอย่างที่ดี และมีผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการเป็นอย่างดี กรณีที่พบปัญหาผู้ต้องขังบางราย เมื่อพ้นผิดและได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำชั่วคราวไปแล้วไม่ยากกลับไปสู่ครอบครัวหรือสังคมเดิม เนื่องจากระบุว่าเป็นแหล่งที่มีปัญหา ผู้พ้นโทษบางรายไม่มีอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ หรือมีอาชีพแต่รายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่าย ทำให้มีโอกาสหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก จึงควรให้เสนอข้อสังเกตดังกล่าวของหน่วยงานต่อผู้บริหารระดับสูง เพื่อให้กลุ่มผู้พ้นโทษเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมให้มีอาชีพ เช่น จ้างปฏิบัติงานในส่วนราชการหรือจัดหางานอื่นให้

๒) เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย สังกัดเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาอุปสรรค และความต้องการของหน่วยงาน

๑. การส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังมีปัญหา เนื่องจากผู้ต้องขังมาจากหลายพื้นที่ ซึ่งการส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังจำเป็นต้องได้รับการประสานจากหน่วยงานต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่ได้รับการประสานงานมาเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

๒. ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีภูมิลำเนานอกเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมบางประเภท เช่น กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์

๓. ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำโปรแกรมระบบข้อมูล

๔. การดำเนินการโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ รุ่นที่ ๗ ควรมีการวางแผนการปฏิบัติรายบุคคลให้มีความเข้มข้นมากขึ้น

ข้อสังเกตของ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงยุติธรรม

เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการดำเนินงานตามโครงการอย่างเข้มแข็ง เป็นแบบอย่างที่ดี และมีผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการเป็นอย่างดี มีจุดแข็งด้านการผลิตพีชอร์แกนิก ไม่ใช้สารเคมี และไม่ก่อให้เกิดมลพิษ จึงควรพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ จัดหาแหล่งกระจายสินค้า การจัดส่งผลิตภัณฑ์พร้อมเครื่องปรุงและคู่มือการปรุงอาหาร การจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ เป็นต้น เพื่อรองรับอนาคตประเทศไทย ๔.๐ ที่ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

๒.๒ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ มีผลการดำเนินงานตามแบบรายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ (แบบ ร ๑/ ค.ต.ป. ประจำปีกระทรวงยุติธรรม) ดังนี้

(๑) การประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลผลิตโครงการ (ป.สก. ๑)

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลผลิตโครงการ	ผลการประเมิน
(๑) การดำเนินงานตามโครงการ บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์โครงการเรื่องอะไรบ้าง และบรรลุผลมากน้อยเพียงใด	<ul style="list-style-type: none">- บรรลุผลสัมฤทธิ์ในทางการพัฒนาด้านพฤติกรรมนิสัยของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นไปในทางบวกมากขึ้น โดยสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด ทศนคติ ความเชื่อ มีความมั่นใจในชีวิต และไม่ท้อถอย- การดำเนินงานตามโครงการสามารถจัดอบรมให้กับผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการได้ตามหลักสูตร ผู้ที่ผ่านการอบรมสามารถเปลี่ยนทัศนคติ มีกำลังใจ และความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพร้อมในการพัฒนาตนเองด้วยสัมมาอาชีพ- ผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ได้จริง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ปรับตัวเข้ากับชุมชนที่เป็นที่อยู่อาศัยภายหลังพ้นโทษได้อย่างดี และเป็นที่ยอมรับของสังคม
(๒) ความสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ คือเรื่องใดบ้าง และประสบผลสำเร็จอย่างไร	<ul style="list-style-type: none">- กลุ่มของผู้เข้าร่วมโครงการ ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และการปลูกฝังให้เกิดการสำนึกตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมเมื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำแล้ว ส่วนใหญ่สามารถกลับตัวเป็นคนดี ไม่กระทำความผิดซ้ำ- การดำเนินโครงการเป็นการผลิตคนต้นแบบในทุกรุ่น ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และช่วยเหลือสังคมได้
(๓) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ/ไม่บรรลุผล คือเรื่องอะไร และมีสาเหตุหลักมาจากเรื่องใด เพราะอะไร	<ul style="list-style-type: none">- การสมัครใจเข้าโครงการของผู้ต้องขังเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากการเข้ามาอยู่ในโครงการต้องทำงานหนัก เพราะมีแปลงพืชผักและการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งต้องมีการปฏิบัติในการดูแลรักษาตลอดเวลา- การจำแนกคุณสมบัติผู้ต้องขังและหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการเป็นไปอย่างเหมาะสม- เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโครงการมีความเข้าใจในแนวคิดการทำงาน สามารถให้ความช่วยเหลือแนะนำให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ- หลักสูตรการฝึกอบรมที่มีลักษณะการเรียนรู้ไปพร้อมกับปฏิบัติ (Learning By Doing) ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลผลิตโครงการ	ผลการประเมิน
	<ul style="list-style-type: none"> - มีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ซึ่งได้ประสานงานและได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน
(๔) ผลผลิตของโครงการ เมื่อเทียบกับงบประมาณที่ใช้ดำเนินโครงการ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดอย่างไร และบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์โครงการมากน้อยแค่ไหน อย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาคนหรือการฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่สามารถนำงบประมาณมาคิดสัดส่วนความเหมาะสมได้ - งบประมาณที่ได้รับมีความเหมาะสมกับหลักสูตรโครงการ และได้ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์
(๕) ผลผลิตของโครงการ เมื่อเทียบกับระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด อย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - ระยะเวลา ๙ เดือน ที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการมีการดำเนินการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และมีความเหมาะสม เนื่องจากมุ่งเน้นในเรื่องการปรับทัศนคติ - ระยะเวลาของโครงการมีความเหมาะสม เพราะทำให้มีเวลาเพียงพอในการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติควบคู่กันไป
(๖) ผลผลิตของโครงการ มีความคุ้มค่ามากน้อยเพียงใดอย่างไร เมื่อเทียบกับงบประมาณ และประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - มีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร เพราะสามารถปรับเปลี่ยนวิธีคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ต้องขังได้ - ควรเพิ่มจำนวนผู้เข้ารับการอบรมและเปิดโอกาสให้มีกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น เพื่อให้คุ้มค่ากับงบประมาณ
ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลผลิตโครงการ	<p>มีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการและผู้ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของโครงการเป็นไปตามเป้าหมาย โดยผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด ทัศนคติ และมีความรู้ความเข้าใจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>

(๒) การประเมินผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์โครงการ (ป.สก. ๒)

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลลัพธ์โครงการ	ผลการประเมิน
(๑) การดำเนินงานตามโครงการ เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร และมีการดำเนินการในเรื่องใดบ้างที่ไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ในด้านหลักสูตรและระยะเวลาการฝึกอบรม
(๒) การดำเนินโครงการ เกิดผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดคิด/ คาดการณ์ล่วงหน้าไว้ ในเรื่องใดบ้าง และวางแนวทางในการป้องกัน หรือมีการแก้ไขผลลัพธ์ในทางที่ไม่ประสงค์ไว้หรือไม่	<ul style="list-style-type: none"> - ผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ ไม่ได้เกิดขึ้นกับการดำเนินงานโครงการ เพราะได้มีการกำหนดวิธีการรองรับสำหรับเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นไว้แล้ว - การปล่อยตัวผู้ต้องขังแบบบอภัยโทษ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดคิดได้ ทำให้จำนวนสมาชิกโครงการพ้นโทษก่อนกำหนดระยะเวลาเสร็จสิ้นของโครงการ

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลลัพธ์โครงการ	ผลการประเมิน
(๓) การดำเนินโครงการเกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย/ ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มใด อย่างไรบ้าง	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินงานทำให้กลุ่มเป้าหมายได้ปรับแนวคิดทัศนคติ และพฤติกรรม - ผู้ต้องขังได้รับประโยชน์ เนื่องจากการได้รับการปล่อยตัวเร็วขึ้นและได้รับความรู้มากขึ้น
(๔) ผลลัพธ์จากโครงการ มีผลต่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร เพียงใด	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในระดับสูง เพราะผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้จริง และเป็นต้นแบบให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - เรือนจำมีการขยายการติดตามผลเป็นรายบุคคลในแต่ละพื้นที่
(๕) ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ เมื่อเปรียบเทียบกับ การดำเนินงานตามทางเลือกอื่น ๆ เป็นอย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการนี้สามารถนำไปปรับใช้กับโครงการอื่น ๆ ได้ เพราะเป็นบรรทัดฐานที่นำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน - โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยโครงการอื่น ๆ เช่น โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง เป็นโครงการที่ให้ผู้ต้องขังรู้จักระเบียบวินัย และสร้างให้มีระเบียบวินัย แต่การเข้ามาฝึกอบรมในโครงการกำลังใจฯ เป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการดำเนินชีวิตและได้รับความรู้เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษ
(๖) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ มีผลต่อความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย มากน้อยเพียงใด อย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจเป็นอย่างมากในการเข้าร่วมโครงการ และสำนึกในพระกรุณาธิคุณ โดยมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการในการใช้ชีวิต
(๗) ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย/ผู้มีส่วนได้เสีย ในมิติเชิงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิต อย่างไรบ้าง	<ul style="list-style-type: none"> - มีผลในทางบวกทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตเป็นไปในทางที่ดีขึ้น - กลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติเปลี่ยนไป ทำให้แนวคิดในการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป
(๘) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ มีความยั่งยืน หรือ ความรุนแรง หรือไม่อย่างไร และจะสามารถแก้ไข/ ป้องกันได้หรือไม่ อย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - ผลลัพธ์โครงการมีความยั่งยืน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลลัพธ์โครงการ	สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ และแนวคิดในการดำเนินชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ผลลัพธ์ของโครงการมีความยั่งยืนต้องมีการติดตามผล และให้ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาแนะนำ และการดูแลอย่างใกล้ชิดในระยะแรก

(๓) การประเมินผลสัมฤทธิ์ ผลกระทบโครงการ (ป.สก. ๓)

การประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลกระทบ	ผลกระทบที่เกิดขึ้น		ผลการประเมิน
	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ	
(๑) ผลกระทบด้านนโยบายรัฐบาล	✓		- มีความสอดคล้องกับแผนการพัฒนาประเทศ สนับสนุนให้เกิดความพอเพียงในสังคม
(๒) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	✓		- กลุ่มเป้าหมายปรับเปลี่ยนแนวคิดและเปลี่ยนวิถีในการดำเนินชีวิตใหม่ - กลุ่มเป้าหมายสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ในการประกอบอาชีพและมีรายได้เพียงพอ
(๓) ผลกระทบด้านสังคม/วัฒนธรรม	✓		- กลุ่มเป้าหมายมีการปรับวิถีชีวิตแบบพอเพียง
(๔) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	✓		- กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
(๕) ผลกระทบทางด้านเทคโนโลยี	✓		- กลุ่มเป้าหมายมีภูมิคุ้มกันในตนเองรู้เท่าทันเทคโนโลยี
(๖) ผลกระทบด้านประชาชน/ชุมชนในพื้นที่โครงการ	✓		- กลุ่มเป้าหมายได้รับการต้อนรับและให้การยอมรับมากขึ้นจากคนในชุมชน
ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลกระทบโครงการ			กลุ่มเป้าหมายที่ เป็นผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีพ ทำให้ไม่กระทำผิดซ้ำ และได้รับการยอมรับจากสังคม

(๔) การประเมินผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพโครงการ (ป.สก. ๔)

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ประสิทธิผล	ระดับการประเมิน			ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
(๑) โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ มีระดับการบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์โครงการ/มาตรฐานที่กำหนดไว้ตามโครงการ มากน้อยแค่ไหน เพียงใด	✓			- ผลการดำเนินงานโครงการ สามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์โครงการ
(๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน/ชุมชนในพื้นที่โครงการ มีระดับของการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด และเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอย่างไร		✓		- การดำเนินงานโครงการมีการบูรณาการกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ประสิทธิผล	ระดับการประเมิน			ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
(๓) โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ มีระดับความเสี่ยงของการดำเนินการในเรื่องใดบ้าง อย่างน้อยเพียงใด อย่างไร			✓	- การดำเนินงานโครงการเป็นนโยบายของกระทรวงยุติธรรม และได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง จึงมีความเสี่ยงน้อยในการดำเนินงาน
(๔) ระดับความพึงพอใจของประชาชน/ชุมชนในพื้นที่โครงการ เป็นอย่างไร	✓			- ประชาชน/ชุมชนในพื้นที่ได้รับทราบผลการดำเนินงานโครงการและเกิดความพึงพอใจ พร้อมให้การช่วยเหลือการดำเนินงานโครงการ
(๕) โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ สามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน/ชุมชนในพื้นที่โครงการได้มากน้อยเพียงใด อย่างไร		✓		- ผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการให้บริการด้านต่าง ๆ ตามหลักสูตรฝึกอบรมของโครงการ มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน/ชุมชนในพื้นที่ และบุคคลทั่วไป
(๖) โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ เมื่อเทียบกับโครงการอื่นในลักษณะเดียวกัน (รูปแบบโครงการ/ลักษณะโครงการ/งบประมาณ/ระยะเวลา/ประโยชน์ที่ได้รับ) มีความคุ้มค่า หรือไม่ อย่างไร	✓			- รูปแบบของโครงการมีลักษณะเฉพาะที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนารูปแบบหรือเครื่องมือในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังในเรือนจำชั่วคราว ซึ่งผลการดำเนินงานมีความคุ้มค่ากับงบประมาณ ระยะเวลา และประโยชน์ที่ได้รับ
ภาพรวมการประเมินผล : ประสิทธิผลโครงการ				ผลการดำเนินงาน มีประสิทธิผลโครงการในระดับมาก สามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของโครงการ อย่างไรก็ตาม ควรจัดให้มีการมีส่วนร่วมจากประชาชน/ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ต่อไป

(๕) การประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ (ป.สก. ๕)

(๕.๑) ความยั่งยืนของผลผลิต

ผลผลิต ของโครงการ	แผนการบำรุงรักษา/ พัฒนาผลผลิต ที่ระบุไว้ในอดีต		ความเหมาะสม ความต่อเนื่อง และการใช้ประโยชน์จากผลผลิต ในปัจจุบัน				ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	มี	ไม่มี	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควร ปรับปรุง	
ผู้เข้าร่วมโครงการและผู้ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของโครงการเป็นไปตามเป้าหมาย โดยผู้ต้องขังสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด ทักษะคิด และมีความรู้ความเข้าใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	✓			✓			<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เข้าร่วมโครงการ เมื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำแล้วส่วนใหญ่ไม่กระทำความผิดซ้ำ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมตามหลักสูตรของโครงการไปใช้ในการดำเนินชีวิตและพึ่งพาตนเองได้ - ผู้เข้าร่วมโครงการในทุกกลุ่ม มีคนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ และเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการดำเนินงานโครงการ รวมทั้งช่วยเหลือสังคม และชุมชน เป็นอย่างดี

(๕.๒) การบรรลุผลลัพธ์สุดท้าย

(๕.๒.๑) การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ

วัตถุประสงค์ ของโครงการ	ผลลัพธ์อันพึงประสงค์ จากโครงการ	ระดับความสำเร็จที่ต่อเนื่องถึง ปัจจุบัน				ผลการประเมิน / คำอธิบาย
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ควร ปรับปรุง	
เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้สามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดี สามารถอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้ภายหลังพ้นโทษ และไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ	ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	✓				<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ สามารถนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษได้เป็นอย่างดี - ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการ เมื่อพ้นโทษแล้วไม่มีการกระทำความผิดซ้ำ ทำให้การกระทำความผิดซ้ำมีอัตราต่ำ - ผู้พ้นโทษได้รับการยอมรับในสังคม เช่น ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้นำชุมชน

(๕.๒.๒) การตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย	ระดับการตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายในอดีต				ระดับการตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบัน				ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ	✓					✓			<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มเป้าหมายในอดีตได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ โดยได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษเมื่อครบระยะเวลาตามกำหนดเวลาโครงการหลักสูตร ๙ เดือน - กลุ่มเป้าหมายในปัจจุบันได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับโครงการอื่นที่มีระยะเวลาการดำเนินงานน้อยกว่า ๙ เดือน อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการปรับเปลี่ยนระยะเวลาดำเนินงานโครงการเป็น ๕ เดือน

(๕.๒.๓) การตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/นโยบาย ที่สอดคล้องกับโครงการ

ยุทธศาสตร์/นโยบายในอดีตที่สอดคล้องกับโครงการ	ระดับการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/นโยบายในอดีต				ระดับการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/นโยบายในปัจจุบัน				ผลการประเมิน / คำอธิบาย
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
<ul style="list-style-type: none"> - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน - ยุทธศาสตร์กระทรวงด้านการพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด 	✓				✓				<ul style="list-style-type: none"> - ผลการดำเนินงานโครงการตอบสนองโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม

(๕.๓) สรุปความยั่งยืนของโครงการ

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ	ผลการประเมิน/คำอธิบาย
(๑) การใช้ประโยชน์จากผลผลิตของโครงการ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เดิมหรือไม่ อย่างไร	- โครงการได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์กับหลักสูตรการอบรมให้กับผู้ต้องขัง ทั้งด้านการฝึกวิชาชีพ การใช้ชีวิตประจำวัน การเตรียมตัวก่อนกลับเข้าสู่สังคม ทักษะการวางแผนชีวิต การเสริมสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในครอบครัวและชุมชน ทำให้ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ เมื่อพ้นโทษไปสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน บางรายนำวิชาชีพการเกษตรไปปฏิบัติจนเกิดผลดี มีผลผลิตที่สามารถเลี้ยงตัวและครอบครัวได้ บางรายได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้นำชุมชน จัดให้บ้านเป็นแหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
(๒) การใช้ประโยชน์จากผลผลิตของโครงการ มีความต่อเนื่องถึงปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	- การใช้ประโยชน์จากผลผลิตของโครงการมีความต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ดังนี้ ๑. การสร้างจิตสำนึกให้ผู้ต้องขังใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ๒. นำวิชาชีพที่ได้รับการอบรมไปใช้กับการดำรงชีวิตเมื่อพ้นโทษ เช่น การปลูกพืชผักตามหลักการของเกษตรอินทรีย์ ใช้จ่ายหมักและผลิตภัณฑ์ที่ทำเอง ไม่ใช้สารเคมี การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ๓. มีการติดตามไปเยี่ยมบ้าน ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้สึกที่ไม่ถูกทอดทิ้ง มีคนช่วยให้คำปรึกษาแนะนำ ๔. เกิดการเรียนรู้และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับชีวิตประจำวัน พัฒนาตนเองเป็นวิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้าเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ๕. การกลับมากระทำผิดซ้ำเกิดขึ้นในอัตราที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ
(๓) ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ ยังส่งผลให้เห็นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	- ผู้เข้าร่วมโครงการมีอาชีพรองรับในอนาคต ไม่กลับไปประพฤติดนในทางไม่ดี โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน - ผลลัพธ์ของโครงการมีความยั่งยืน ยังมีการรักษาพื้นที่การผลิตและหมู่บ้านกำลังใจ สำหรับการอบรมในรุ่นต่อไป
(๔) ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการสามารถตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	- สามารถตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่องเป็นอย่างดี

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ	ผลการประเมิน/คำอธิบาย
(๕) ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการสามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/นโยบายที่สอดคล้องกับโครงการทั้งในอดีตและปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	- มีความสอดคล้องและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์นโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
(๖) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการยังส่งผลมาถึงปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	<p>๑. ขาดการบูรณาการและความต่อเนื่องในการติดตามผลเมื่อปล่อยตัวผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการให้พ้นโทษออกจากเรือนจำ ทำให้ไม่สามารถติดตามผลโครงการจากผู้เข้าร่วมโครงการได้ครบถ้วนทุกราย เนื่องจากเรือนจำชั่วคราวที่เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานโครงการไม่มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และการติดตามผลภายหลังผู้ต้องขังพ้นโทษไม่ใช่ภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์</p> <p>๒ การสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจของสังคมต่อผู้เข้าร่วมโครงการยังมีไม่เพียงพอ ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการบางรายไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวหรือเมื่อกลับไปสู่สังคมแล้วพบกับสภาพแวดล้อมเดิมเพื่อนกลุ่มเดิม โอกาสในการกลับไปใช้ชีวิตแบบเดิมมีค่อนข้างสูง จึงต้องมีการทำความเข้าใจกับชุมชนและครอบครัวให้มากยิ่งขึ้นถึงบริบทของผู้ต้องขังที่จะต้องกลับไปสู่ครอบครัว ทั้งนี้ การให้กำลังใจ การให้โอกาส และการช่วยระแวงระวังไม่ให้หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกเป็นสิ่งที่สำคัญที่ชุมชนต้องช่วยดำเนินการ</p> <p>๓. การสมัครใจเข้าโครงการของผู้ต้องขังเป็นเรื่องสำคัญเมื่อให้เลือกเข้าโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขังบางคนเลือกที่จะไปเข้ารับการอบรมกับโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองซึ่งมีระยะเวลาที่น้อยกว่า จึงอาจทำให้ผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ของโครงการมีความประสงค์เข้าร่วมโครงการในจำนวนที่ลดลง</p>
(๗) ผลผลิตของโครงการและผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการสามารถพัฒนาต่อไปในอนาคตได้อีกหรือไม่ อย่างไร	- สามารถพัฒนาผู้เข้าร่วมโครงการให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนได้ โดยบางรายประสบความสำเร็จในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับความรู้จากการอบรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถเป็นคนต้นแบบและถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลอื่นได้ ดังนั้นหากมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนทางด้านนโยบายและงบประมาณจะสามารถพัฒนาผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการได้อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ	ผลการประเมิน/คำอธิบาย
<p>ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้เข้าร่วมโครงการให้มีจิตสำนึกในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เสริมสร้างความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพให้พึ่งพาตนเองได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยผู้เข้าร่วมโครงการในทุกกลุ่มมีคนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จและเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการดำเนินงานโครงการ รวมทั้งช่วยเหลือสังคมและชุมชนเป็นอย่างดี - ผู้เข้าร่วมโครงการไม่มีการกระทำผิดซ้ำหรือมีการกระทำผิดซ้ำในอัตราที่ลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้พันโทฯที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ - การตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/นโยบายที่สอดคล้องกับโครงการ ผลการดำเนินงานโครงการตอบสนองโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม

(๖) สรุปผล การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการภาพรวม (ป.สก. 6)

ประเด็นการสรุปผลภาพรวม : การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	รายงานผลการดำเนินงาน
(๑) ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลผลิตโครงการ	จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการและผู้ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของโครงการเป็นไปตามเป้าหมาย และได้รับความรู้ความเข้าใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะในการประกอบอาชีพในด้านการเกษตรและด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น
(๒) ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลลัพธ์โครงการ	สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดในการดำเนินชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการได้ โดยผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำได้นำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน
(๓) ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลกระทบโครงการ	การดำเนินงานโครงการมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศที่สนับสนุนให้เกิดความพอเพียงในสังคม ผู้เข้าร่วมโครงการไม่หวนไปกระทำผิดซ้ำหรือมีการกระทำผิดซ้ำในอัตราที่ต่ำ อย่างไรก็ตาม ต้องมีการติดตามผลและให้ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา แนะนำและการดูแลอย่างใกล้ชิดในระยะแรก
(๔) ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ประสิทธิผลโครงการ	ผลการดำเนินงานมีประสิทธิผลในระดับมาก สามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของโครงการ อย่างไรก็ตาม ควรจัดให้มีการมีส่วนร่วมจากประชาชน/ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ต่อไป

ประเด็นการสรุปผลภาพรวม : การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	รายงานผลการดำเนินงาน
(๕) ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้เข้าร่วมโครงการให้มีจิตสำนึกในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เสริมสร้างความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพให้พึ่งพาตนเองได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยผู้เข้าร่วมโครงการในทุกกลุ่มมีค่านิยมที่ประสบความสำเร็จและเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการดำเนินงานโครงการรวมทั้งช่วยเหลือสังคม และชุมชน เป็นอย่างดี - ผู้เข้าร่วมโครงการไม่มีการกระทำผิดซ้ำ หรือมีการกระทำผิดซ้ำในอัตราที่ลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้พันโทษที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ - ผลการดำเนินงานโครงการ สอดคล้องและตอบสนองโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม
(๖) ปัญหา และอุปสรรคที่สำคัญ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินงานโครงการอาจไม่เป็นไปเป้าหมายเนื่องจากมีการอภัยโทษหรือผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนด ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้เสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่กำหนด
(๗) เปรียบเทียบผลการติดตามและประเมินผลในอดีตและปัจจุบันว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากเป็นโครงการนำร่องเพื่อทดลองใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพฤตินิสัย การติดตามและประเมินผลจึงยังไม่ครบถ้วน แต่ปัจจุบันได้มีการจัดระบบการติดตามและประเมินผล โดยกำหนดให้เรือนจำชั่วคราวที่เป็นพื้นที่ดำเนินงานโครงการรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือนไปยังกรมราชทัณฑ์และสำนักงานโครงการกำลังใจฯ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม อย่างไรก็ตามการรายงานผลการดำเนินงานยังไม่ครบถ้วนถูกต้องและหน่วยงานผู้รับผิดชอบการติดตามประเมินผลยังไม่ได้ประมวลหรือสรุปข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการในภาพรวม ทำให้ไม่มีข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวัดผลการดำเนินงานโครงการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด
(๘) ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อให้ส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบโครงการ ดำเนินการปรับปรุง/แก้ไข	<ul style="list-style-type: none"> - ควรบูรณาการในการดำเนินงานโครงการร่วมกันให้มากยิ่งขึ้นระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่น
(๙) ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ที่เสนอหน่วยงานกลางเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (แผนงาน/งบประมาณ/บุคลากร/วัสดุอุปกรณ์/กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ) เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - ควรกำหนดเป็นนโยบายให้โครงการเป็นภารกิจสำคัญของกรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เนื่องจากโครงการในพระดำรินี้ได้มีการดำเนินงานในลักษณะโครงการนำร่องที่ได้เกิดผลลัพธ์อันมีประโยชน์อย่างมากแก่ผู้กระทำผิด และได้รับการ

ประเด็นการสรุปผลภาพรวม : การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	รายงานผลการดำเนินงาน
	<p>คัดเลือกเข้าร่วมโครงการ ดังนั้นกระทรวงยุติธรรมสมควรที่จะรับการดำเนินงานของโครงการเช่นนี้ เป็นเครื่องมือบำบัดปกติของกรมราชทัณฑ์โดยเฉพาะให้นำไปใช้กับทุกจังหวัดที่มีเรือนจำชั่วคราว และควรจัดให้มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการมาใช้ในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาโครงการต่อไป</p> <p>อนึ่ง กรมราชทัณฑ์ควรจัดทำรายงานกราบทูลพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภาเพื่อทรงทราบ และขอประทานรับพระวินิจฉัย เพื่อให้มีการพัฒนา ปรับปรุงกิจการดังกล่าวนี้เป็นภารกิจสำคัญของกระทรวงยุติธรรมต่อไป</p>

ส่วนที่ ๔ สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

๑. สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะต่อผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ดำเนินงาน

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
<p>เรือนจำชั่วคราวมีการดำเนินงานตามโครงการอย่างเข้มแข็ง เป็นแบบอย่างที่ดี และมีผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการเป็นอย่างดี แต่ยังคงพบปัญหาผู้ต้องขังบางรายเมื่อพ้นผิดและได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำชั่วคราวไปแล้วไม่ยอมกลับไปสู่ครอบครัวหรือสังคมเดิม เนื่องจากระบุว่าเป็นแหล่งที่มีปัญหา ผู้พ้นโทษบางรายไม่มีอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ หรือมีอาชีพแต่รายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่าย ทำให้มีโอกาสหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก</p>	<p>๑) ควรมีการบูรณาการร่วมกันให้มากยิ่งขึ้นระหว่างสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ยุติธรรมจังหวัด กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ผู้พ้นโทษอาศัยอยู่ เพื่อร่วมติดตาม ตรวจสอบข้อมูลให้ความช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมโครงการที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ</p> <p>๒) ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของผู้ต้องขัง หรือผู้เข้าร่วมโครงการที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบการดำเนินงานตามโครงการหรือการติดตามผลได้รับทราบเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กลุ่มผู้พ้นโทษเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมอย่างทันกาล เช่น การจ้างปฏิบัติงานในส่วนราชการหรือจัดหางานให้แก่ผู้ที่ไม่มียาชีพ</p> <p>๓) ควรสร้างเครือข่ายระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการที่พ้นโทษออกจากเรือนจำแล้ว เช่น ตั้งกลุ่มไลน์หรือชมรม เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ แง่ปัญหาอุปสรรค ซึ่งเป็นช่องทางในการได้รับข้อมูลข่าวสารสำหรับนำมาพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น</p>

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
	<p>๔) ควรมีการวางแผนการปฏิบัติรายบุคคลให้มีความเข้มข้นมากขึ้นในการจัดอบรมตามหลักสูตรของโครงการในรุ่นต่อไป</p> <p>๕) ควรวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยจัดเตรียมความพร้อมด้านอาชีพที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องขังแต่ละบุคคล และประสานหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้ ฝึกสอนอาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ผู้ต้องขัง เน้นสิ่งที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง และวิธีการที่จะทำให้สังคมเกิดการยอมรับ</p> <p>๖) ควรมีการจัดบันทึกกิจกรรม เพื่อรวบรวมข้อมูล รายละเอียดการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคและวิธีการแก้ไข เพื่อเป็นฐานข้อมูลหรือคลังข้อมูลในการนำมาใช้เป็นบทเรียน และเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับการศึกษาข้อมูลประกอบการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมต่อไป</p> <p>๗) ควรนำจุดแข็งของกิจกรรมการดำเนินงานโครงการมาพัฒนาต่อยอดให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น เน้นผลิตพืชหรือผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก การแปรรูปผลิตภัณฑ์ จัดหาแหล่งกระจายสินค้า การจัดส่งผลิตภัณฑ์พร้อมเครื่องปรุงและคู่มือการปรุงอาหาร การจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ เป็นต้น เพื่อรองรับอนาคตประเทศไทย ๔.๐ ที่ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม</p> <p>๘) ควรนำเทคโนโลยีเกษตรปลอดสารพิษ หรือแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรมาสร้างองค์ความรู้ประกอบการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับผู้ต้องขัง โดยประสานขอความร่วมมือไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งดำเนินการพัฒนาเรือนจำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร</p>

๒. สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
<p>- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานกิจการในพระดำริ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา และกรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางและหน่วยงานหลักในการดำเนินงานโครงการ ได้มีการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการของแต่ละเรือนจำชั่วคราวที่เป็นโครงการนำร่อง แต่ยังไม่ได้จัดเก็บและประมวลข้อมูล</p>	<p>๑) ควรจัดทำสถิติเครื่องมือในการบำบัด โดยรวบรวมข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ แล้วมีการกระทำผิดซ้ำหรือไม่ จำนวนเท่าไร เพื่อนำเครื่องมือในการบำบัดของโครงการกำลังใจฯ เปรียบเทียบกับเครื่องมืออื่น ๆ และนำไปใช้ประกอบคำชี้แจงในการขอรับการจัดสรรงบประมาณ</p>

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
<p>อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการนำมาพิจารณาประเมินผลการดำเนินงานโครงการ และนำมาใช้ในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง</p> <p>- การติดตามผลผู้เข้าร่วมโครงการเมื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำ ยังคงพบปัญหาความไม่ถูกต้องครบถ้วนของการส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังทั้งในระหว่างการดำเนินงานโครงการ และภายหลังจากสิ้นสุดโครงการ เนื่องจากผู้ต้องขังมาจากหลายพื้นที่ ซึ่งการส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังจำเป็นต้องได้รับการประสานจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กรมราชทัณฑ์/เรือนจำ กรมคุมประพฤติ/สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด แต่ส่วนใหญ่ได้รับการประสานข้อมูลผู้ต้องขังมาเฉพาะในพื้นที่จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของการดำเนินงานโครงการ ทำให้การติดตามผลผู้เข้าร่วมโครงการมีไม่ครบถ้วนทุกราย</p>	<p>๒) ควรวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย สาเหตุการติดยาเสพติด และปรับหลักสูตรการอบรม โดยเน้นการสอนหน้าที่ศีลธรรม ปรับทัศนคติของครอบครัว เพื่อให้ผู้พ้นโทษเป็นบุคลากรที่ดีของประเทศชาติในอนาคต และมีการบริหารจัดการครอบครัวที่ดี มีความสุข ความกตัญญู รักษาทรัพย์สินสมบัติของพ่อแม่ได้ รวมทั้งสามารถช่วยเหลือสังคมชุมชนได้ โดยการถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา และสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชน จะทำให้เกิดการต้อนรับและการยอมรับของสังคม</p> <p>๓) ควรกำหนดหลักสูตรโครงการให้เน้นการฝึกวินัยของผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คัดคนดีสู่สังคม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภายนอกที่จะจ้างงานด้านต่าง ๆ เช่น พ่อบ้าน แม่บ้าน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ พนักงานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น หากสามารถจัดทำใบประกาศรับรองความประพฤติ ภายหลังจากพ้นโทษ คาดว่าจะสามารถสร้างอาชีพให้กับผู้ต้องขังได้</p> <p>๔) ควรมีการจัดประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบโครงการฯ นักร้องทั้ง ๕ แห่ง เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการต่อไป</p> <p>๕) ควรจัดระบบการประสานจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมคุมประพฤติ ยุติธรรมจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการศาสนา รวมทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชน นักธุรกิจ ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร่วมทำงานในลักษณะ คณะกรรมการสงเคราะห์ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อแสวงหาแหล่งเงินทุนและสนับสนุนการประกอบอาชีพให้แก่ผู้พ้นโทษ โดยการประสานงานจัดทำแผนบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสรรหาสถานประกอบการที่ยินดีรับผู้พ้นโทษให้เข้าทำงาน</p> <p>๖) ควรนำเสนอให้การบริจาคเงินและทรัพย์สิน เพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพแก่ผู้กระทำผิดได้รับ</p>

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
	สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร โดยสามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีเงินได้ เช่น เสนอให้สิทธิประโยชน์นำมาหักลดหย่อนภาษีได้ ๔ เท่าของเงินที่จ่ายไป เป็นต้น

๓. สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ความสำคัญกับโครงการ โดยสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑) คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม ขอนำเสนอผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงยุติธรรม พิจารณาดำเนินการให้โครงการนี้มีความยั่งยืน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นภารกิจสำคัญของกรมราชทัณฑ์ และกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติต่อไป โดยแปรสภาพโครงการนำร่องเป็นภารกิจปกติของกรมและกระทรวงต่อไป โดยนำเสนอขอประธานให้ทรงทราบและขออนุญาตดำเนินการต่อไป</p> <p>๒) ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่กำหนดให้จัดตั้งกองทุนยุติธรรมที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่ายช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี อาทิ การขอลปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราว การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นต้น เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดและให้ประชาชนได้รับรู้ช่องทางในการขอรับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย</p>

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข

ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ
<ul style="list-style-type: none"> - การส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังมีปัญหา เนื่องจากผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการมาจากหลายพื้นที่ ซึ่งการส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังจำเป็นต้องได้รับการประสานจากหน่วยงานต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่ได้รับการประสานงานมาเฉพาะในพื้นที่จังหวัดที่เป็นที่ตั้งเรือนจำชั่วคราวที่ดำเนินงานโครงการ - ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตพื้นที่จังหวัดที่ตั้งเรือนจำชั่วคราวที่ดำเนินงานโครงการ ทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมบางประเภท 	<p>๑) หน่วยงานกลางควรเร่งรัดการจัดทำระบบฐานข้อมูลของผู้ต้องขังและผู้พันโทษ เพื่อรองรับและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน</p> <p>๒) ควรพิจารณาจัดให้มีการติดตามผลผู้เข้าร่วมโครงการภายหลังพ้นโทษออกจากเรือนจำ ให้มีความครบถ้วนทุกราย เพื่อให้สามารถนำข้อมูลผลการติดตามมาใช้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการได้อย่างถูกต้อง</p>

ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ
<p>เช่น กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์</p> <p>- เรือนจำชั่วคราวยังขาดผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมระบบข้อมูล</p>	<p>๓) ควรพิจารณาให้เงินทุนหรือเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมโครงการให้มีความหลากหลาย เช่น สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเยี่ยมผู้ต้องขัง การจัดทำระบบเยี่ยมญาติทางไกล เป็นต้น</p> <p>๔) ควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมระบบการจับเก็บข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ รวมทั้งควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจับเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้</p>

๔.๒ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ/กิจกรรม ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรม ในด้านผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ ประสิทธิภาพ และความยั่งยืนของโครงการ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการพิจารณานำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานต่อไป โดยคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบด้วย การศึกษาจากเอกสาร การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล การประชุมแบบมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ รวมทั้งเดินทางไปปฏิบัติงานติดตามการดำเนินงาน ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ที่ตั้งอยู่ที่เรือนจำชั่วคราว ๒ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท และเรือนจำชั่วคราวแค้น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการติดตามประเมินผล

กรมราชทัณฑ์ ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กรภายใต้ขอบเขต ๓ มิติ คือ เปลี่ยนวิถีข้าราชการให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียง การบริหารองค์กรแบบพอเพียง และการเปลี่ยนวิถีชีวิตผู้ต้องขังให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียง โดยในช่วงเริ่มต้นได้คัดเลือกเรือนจำ/ทัณฑสถานนำร่องเพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินงาน จำนวน ๘ แห่ง ได้แก่ เรือนจำกลางระยอง ทัณฑสถานนครราชสีมา ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง เรือนจำอำเภอห้วยสัก เรือนจำกลางเขabin ทัณฑสถานเกษตรอุตสาหกรรมเขาพริก เรือนจำอำเภอสีคิ้ว และเรือนจำอำเภอสว่างแดนดิน ต่อมาได้ประกาศให้เรือนจำนำร่องดังกล่าวเป็นเรือนจำต้นแบบในการขับเคลื่อนองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งความพอเพียง และขยายผลไปสู่เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ กรมราชทัณฑ์ได้นำแนวทางการบริหารองค์กรด้านการเปลี่ยนวิถีชีวิตผู้ต้องขังให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียงมาใช้เพื่อเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวพ้นโทษ โดยจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราว จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด เรือนจำชั่วคราวแค้น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ และเรือนจำชั่วคราวดอยราง จังหวัดเชียงราย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราว เพิ่มอีก ๒ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน จังหวัดสุรินทร์ และเรือนจำชั่วคราวเหรียญทอง จังหวัดตรัง และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราว/ทัณฑสถานเปิด เพิ่มเติมอีก ๔ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวนาโสก จังหวัดมุกดาหาร เรือนจำชั่วคราวเขาหมาก จังหวัดนครศรีธรรมราช เรือนจำชั่วคราวเขากิ่ง จังหวัดเพชรบุรี และทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๐ แห่ง ซึ่งได้ใช้เป็นพื้นที่

ดำเนินงานโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานของประชาชน นักเรียน นักศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ได้รับประโยชน์และความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙ กรมราชทัณฑ์ได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายปีละ ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอบรมความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง ผู้ต้องขังทั่วไป รวมทั้งผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ค่าปรับปรุงและซ่อมแซมอาคารสถานที่ ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

๑. ผู้ต้องขังที่เข้าอบรมที่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ รวมทั้งบุคลากรและประชาชน ได้รับความรู้ความเข้าใจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้ในการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ รวมทั้งสามารถยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านความพร้อมของสถานที่และหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีความหลากหลาย

๒. การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบรรลุตามวัตถุประสงค์ สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดของผู้ที่เข้าร่วมโครงการในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลอื่นได้

๓. ผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ผู้พ้นโทษสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีพ ทำให้อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง สามารถสนองตอบต่อนโยบายรัฐบาลและแผนการพัฒนาประเทศที่สนับสนุนให้เกิดความพอเพียงในสังคม

๔. ผลการดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ เกิดการยอมรับของสังคม ประชาชนและชุมชน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น

๕. วิธีการฝึกอบรมและองค์ความรู้ตามหลักสูตรต่าง ๆ สามารถนำมาใช้สำหรับการฝึกอบรมให้กับผู้ต้องขังในรุ่นต่อไปได้ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาเรือนจำชั่วคราว/ทัณฑสถานแห่งอื่น ๆ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับให้บริการแก่ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการกำลังใจในพระดำริ พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรมได้สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะไว้แล้วในส่วนของการรายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ดังนั้น จึงได้สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เฉพาะของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบางแห่ง และบางกิจกรรม โดยการเผยแพร่ข้อมูลจำกัดอยู่ในพื้นที่และผ่านทาง การสื่อสารของหน่วยงานหรือส่วนราชการอื่น ยังไม่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละแห่ง

และในภาพรวมทุกแห่งต่อบุคคลภายนอกอย่างเป็นระบบไว้ด้วยกัน และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการตรวจเยี่ยมเพื่อรับฟังปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

๑) ควรจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงให้ครบทุกแห่ง และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวม

๒) การติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ควรนำข้อมูลผลการดำเนินงานมาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานในเชิงลึกและนำปัญหาอุปสรรคไปพิจารณากำหนดแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

๓) ควรจัดระบบการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต่อบุคคลภายนอกให้เป็นภาพรวมไว้ด้วยกัน และแสดงรายละเอียดผลการดำเนินงานของแต่ละแห่งไว้ด้วย โดยให้ดำเนินการอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรพิจารณาเพิ่มช่องทางการสื่อสารให้มีความหลากหลาย เช่น ผ่านทางเว็บไซต์กรมราชทัณฑ์/เรือนจำ/ทัณฑสถาน สื่อสิ่งพิมพ์ จดหมายข่าว เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๑. รายละเอียดของโครงการ

กรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล ได้แก่ การกักขัง การจำคุก และการประหารชีวิต โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายและหลักสากล การดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังเพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดี จึงมีพันธกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการ ๒ ประการ ได้แก่ การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีมืออาชีพ และการบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังได้กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการและแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่การพัฒนาแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง ให้มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพติดตัว กลับตนเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อคืนคนดีสู่สังคม อย่างไรก็ตาม ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มีพฤติกรรม ความคิดและจิตสำนึกในทางที่ไม่ถูกต้องมาเป็นระยะเวลานาน และมีลักษณะการกระทำผิดที่หลากหลาย จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงความคิด และพฤติกรรมผู้ต้องขังให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังพ้นโทษออกจากเรือนจำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญและมีความยากในการดำเนินการเพื่อแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตาม การที่กรมราชทัณฑ์ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้ขอบเขต ๓ มิติ คือ เปลี่ยนวิถีข้าราชการให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียง การบริหารองค์กรแบบพอเพียง และการเปลี่ยนวิถีชีวิตผู้ต้องขังให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียง จึงมีผลทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานด้านพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังได้

ในช่วงเริ่มต้นของการทดลองนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารองค์กร กรมราชทัณฑ์ได้คัดเลือกเรือนจำนำร่องเพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินงาน โดยมีเรือนจำ/ทัณฑสถานเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น ๘ แห่ง ได้แก่ เรือนจำกลางระยอง ทัณฑสถานแห่งนครราชสีมา ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง เรือนจำอำเภอห้วยสัก เรือนจำกลางเขาบิน ทัณฑสถานเกษตรอุตสาหกรรมเขาพริก เรือนจำอำเภอสีคิ้ว และเรือนจำอำเภอสว่างแดนดิน โดยมีการแบ่งรูปแบบการดำเนินงานออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) เรือนจำมีพื้นที่ว่างบริเวณบ้านพัก ได้ดำเนินการในรูปแบบการเกษตร ซึ่งมีการขุดบ่อเลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัว ผลผลิตที่ได้นำมาบริโภคในครัวเรือน ส่วนผลผลิตที่เหลือสามารถนำมาแลกเปลี่ยนกัน และหากมีเหลืออีกจึงนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ และ ๒) เรือนจำที่ไม่มีพื้นที่ว่างบริเวณบ้านพัก ได้ดำเนินงานในลักษณะอื่นๆ เช่น การพึ่งตนเอง

โดยการมุ่งเน้นการออม ไม่สร้างหนี้สินฟุ่มเฟือย ลดการพึ่งพิงจากภายนอก เช่น การปลูกผักสวนครัวในกระถาง หรือพาหนะที่ไม่ใช้แล้ว เป็นต้น จากความสำเร็จของการดำเนินงาน กรมราชทัณฑ์ได้ประกาศให้เรือนจำนำร่องดังกล่าว เป็นเรือนจำต้นแบบในการขับเคลื่อนองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งความพอเพียง และขยายผลไปสู่เรือนจำ/ ทัณฑสถานทั่วประเทศ นำไปสู่การพัฒนาเรือนจำต้นแบบให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเตรียมความพร้อม ผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวพ้นโทษและรองรับการดำเนินงานโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า พัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงาน ของประชาชน นักเรียน นักศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ได้รับประโยชน์และความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ กรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราว จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ และเรือนจำชั่วคราวดอยราง จังหวัดเชียงราย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราว เพิ่มอีก ๒ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน จังหวัดสุรินทร์ และเรือนจำชั่วคราวเหียงห้อง จังหวัดตรัง และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง ณ เรือนจำชั่วคราว/ทัณฑสถานเปิด เพิ่มเติมอีก ๔ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวนาโสก จังหวัดมุกดาหาร เรือนจำชั่วคราวเขาหมาก จังหวัดนครศรีธรรมราช เรือนจำชั่วคราวเขากิ่ง จังหวัดเพชรบุรี และทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๐ แห่ง สรุปดังนี้

ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๑. เรือนจำชั่วคราวศูนย์เรือนจำนำร่องต้นแบบ ๔ แห่ง

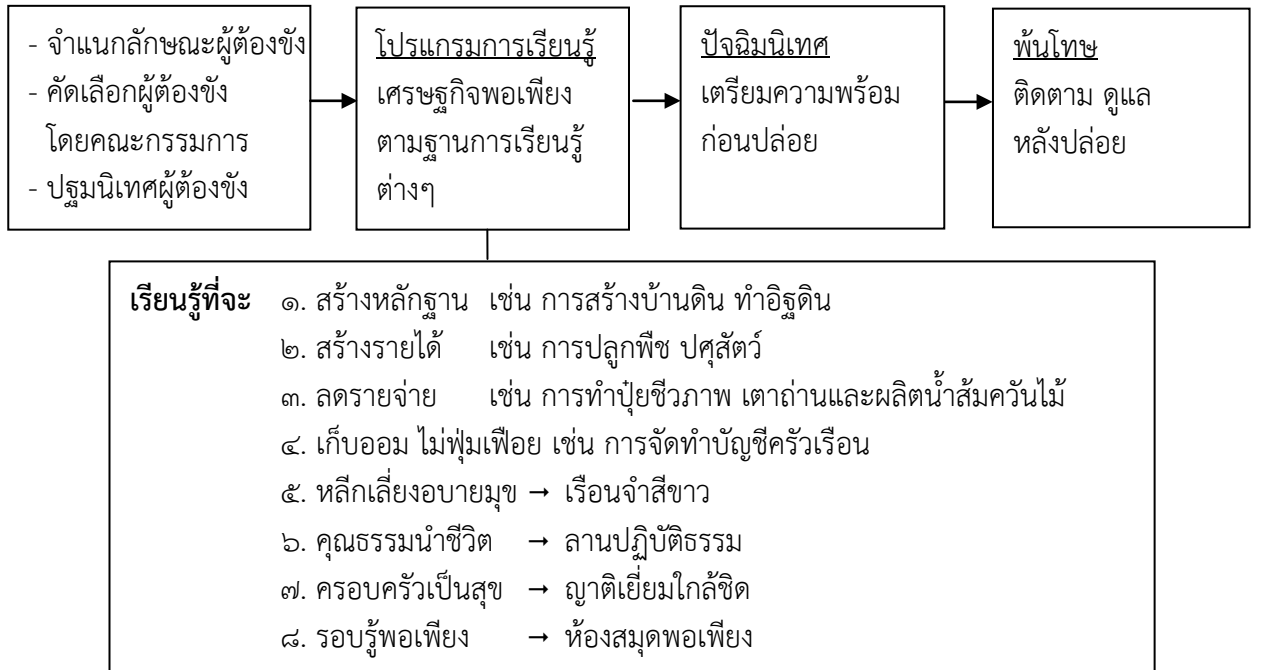
- ๑) เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย สังกัดเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์
- ๒) เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ สังกัดเรือนจำจังหวัดตราด
- ๓) เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง สังกัดเรือนจำจังหวัดชัยนาท
- ๔) เรือนจำชั่วคราวดอยราง สังกัดเรือนจำกลางเชียงราย

๒. เรือนจำชั่วคราวศูนย์เรียนรู้ส่วนขยาย ๖ แห่ง

- ๑) เรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน สังกัดเรือนจำกลางสุรินทร์
- ๒) เรือนจำชั่วคราวเหียงห้อง สังกัดเรือนจำจังหวัดตรัง
- ๓) เรือนจำชั่วคราวนาโสก สังกัดเรือนจำจังหวัดมุกดาหาร
- ๔) เรือนจำชั่วคราวเขาหมาก สังกัดเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
- ๕) เรือนจำชั่วคราวเขากิ่ง สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี
- ๖) ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา สังกัดเรือนจำจังหวัดจันทบุรี

การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตประจำวัน ภายใต้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปใช้ชีวิตอยู่ในสภาพสังคมที่มีการแข่งขันสูง โดยมีแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๒. ผลการดำเนินโครงการในอดีต

ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ได้นำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยเน้นสร้างคนดีและคืนความพอเพียงสู่สังคม ผูกหัดอาชีพให้ผู้ต้องขังได้มีความรู้ ความชำนาญและทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัว เพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อได้รับการปลดปล่อย แล้วนำความรู้ที่ได้รับไปขยายผลสู่ชุมชนได้ โดยจัดให้มีการสอนให้ผู้ต้องขังปรับตัวเข้าสู่ความพอดี เรียบง่าย สมถะ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ใช้ชีวิตตามอัตภาพของตน ไม่ยึดติดกับวัตถุนิยม เรียนรู้การทำการเกษตร แบบผสมผสาน การปศุสัตว์ การประกอบอาชีพที่หลากหลายโดยใช้ทรัพยากรที่อยู่รอบตัวเป็นสิ่งสำคัญ และสอนให้ผู้ต้องขังมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง แล้วนำความรู้ไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษสามารถสร้างรายได้ พึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งได้มีการพัฒนาและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของเรือนจำได้รับประสบการณ์และความรู้ อย่างกว้างขวาง โดยจัดส่งเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานตามศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบผลสำเร็จ เชิญวิทยากร ประชาชนชาวบ้านมาให้ความรู้ เรียนรู้กิจกรรมทางการเกษตรและการประกอบอาชีพ เพื่อให้เข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปปฏิบัติ ตลอดจนนำไปปรับปรุงต่อยอด พัฒนา และนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้กับผู้ต้องขัง นอกจากนี้ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงยังมีงานให้บริการต่างๆ ทั้งร้านขายกาแฟ ร้านตัดผม บริการคาร์แคร์ ห้องสมุด ร้านขายต้นไม้ ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งบุคคลทั่วไปสนใจเดินทางมาศึกษาดูงาน เข้าเยี่ยมชมสถานที่หรือชมการสาธิตให้ความรู้ ในด้านต่าง ๆ และอุดหนุนผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมาก ทำให้เรือนจำมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต สามารถลด การพึ่งพางบประมาณแผ่นดินและแบ่งปันผลให้กับผู้ต้องขัง โดยหลังพ้นโทษผู้ต้องขังจะมีเงินจำนวนหนึ่งติดตัวไป สำหรับใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพต่อไปได้

การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙ กรมราชทัณฑ์ได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ปีละ ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จำแนกตามประเภทกิจกรรมได้ดังนี้

๑. อบรมให้ความรู้ผู้ต้องขังภายใต้โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ

- โครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขัง (หลักสูตร ๙ เดือน)

- โครงการฝึกอบรมหลักสูตรเข้มข้น โดยมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก สภากาชาดไทย

๒. อบรมให้ความรู้ผู้ต้องขัง

- โครงการฝึกอบรมการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓. อบรม/สัมมนาให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่

- โครงการฝึกอบรมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- โครงการฝึกอบรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ประยุกต์

- โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงาน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรโครงการกำลังใจ

ในพระตำหนักพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ

๔. พัฒนาพื้นที่ดำเนินงาน

- ปรับปรุงอาคารสถานที่และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

- ปรับปรุงอาคารสถานที่และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ของเรือนจำชั่วคราวเพื่อการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง

๕. สำรวจพื้นที่และเตรียมความพร้อมในการรับเสด็จฯ

๖. ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๗. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ ๓ ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

๑. วัตถุประสงค์ของการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ทราบว่าผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรม สามารถสะท้อนถึงประเด็นความยั่งยืนของโครงการ ระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม แผนงานโครงการที่สำคัญของกระทรวงยุติธรรม รวมถึงผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการอันเป็นผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน

๒. การปฏิบัติงานติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเดินทางไปติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการในพื้นที่ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ พื้นที่ดำเนินงาน จึงได้ดำเนินการไปพร้อมกับการโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ดังนี้

๒.๑ การติดตามการดำเนินงานในพื้นที่

คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม ได้เดินทางไปปฏิบัติงานติดตามผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อมกับการติดตามผลการดำเนินงานโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ

ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เรือนจำนำร่องต้นแบบ ๒ แห่ง ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง จังหวัดชัยนาท เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ และเรือนจำชั่วคราวแค่น้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ โดยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลดังกล่าวในพื้นที่ ได้มีการประชุมร่วมกับผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัด หัวหน้าเรือนจำชั่วคราว ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ยุติธรรมจังหวัด และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เข้าเยี่ยมชมพื้นที่ดำเนินงานที่จัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรม รวมทั้งได้ติดตามผลสัมฤทธิ์ ณ พื้นที่ชุมชน ที่เป็นที่อยู่อาศัยของอดีตผู้ต้องขัง โดยเข้าพบผู้นำชุมชนและอดีตผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรม ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้หลักสูตรของโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ

๒.๒ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีผลการดำเนินงานตามแบบรายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ (แบบ ร ๑/ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงยุติธรรม) ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลผลิตโครงการ (ป.สก. ๑)

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลผลิตโครงการ	ผลการประเมิน/คำอธิบาย
(๑) การดำเนินงานตามโครงการ บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์โครงการเรื่องอะไรบ้าง และบรรลุผลมากน้อยเพียงใด	- สามารถสนองพระดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง - ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการกำลังใจ รวมทั้งผู้ต้องขังทั่วไปที่ผ่านการอบรม ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ได้รับความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ - บุคลากรของเรือนจำ/ทัณฑสถาน รวมทั้งประชาชนที่เข้ามาเยี่ยมชมที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ได้รับความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้ตามฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ
(๒) ความสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ คือเรื่องใดบ้าง และประสบผลสำเร็จอย่างไร	ได้รูปแบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังในเรื่องศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปขยายผลให้กับเรือนจำ/ทัณฑสถานอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม
(๓) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ/ไม่บรรลุผล คือเรื่องอะไร และมีสาเหตุหลักมาจากเรื่องใด เพราะอะไร	- ปัจจัยที่ทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ คือ เจ้าหน้าที่ ผู้ต้องขัง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง - ปัจจัยที่อาจทำให้โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอในการดำเนินงาน
(๔) ผลผลิตของโครงการ เมื่อเทียบกับงบประมาณที่ใช้ดำเนินโครงการ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดอย่างไร	ในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก เป็นการยกระดับมาตรฐานเรือนจำชั่วคราว ทั้งด้านองค์ประกอบทางด้านกายภาพ เช่น อาคาร สถานที่ และการดำเนินการฝึกวิชาชีพด้านเกษตรกรรม และด้านอื่น ๆ

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลผลิตโครงการ	ผลการประเมิน/คำอธิบาย
(๕) ผลผลิตของโครงการ เมื่อเทียบกับระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด อย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเหมาะสมสอดคล้องกับระยะเวลา - การดำเนินการเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานในทุกโครงการ/กิจกรรม
(๖) ผลผลิตของโครงการ มีความคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด อย่างไร เมื่อเทียบกับงบประมาณ และประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - มีความคุ้มค่าพอสมควร การดำเนินงานตามโครงการของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สามารถฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ และประชาชนรวมทั้งจำหน่ายผลผลิตที่ได้จากการฝึกวิชาชีพตามหลักสูตรของโครงการเป็นรายได้ให้กับเรือนจำ - สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังในด้านคุณภาพความปลอดภัยจากสารเคมีทางการเกษตร
ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลผลิตโครงการ	<p>ผลผลิตโครงการ มีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการกำลังใจในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นไปตามเป้าหมาย และผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการฯ บุคลากรของเรือนจำชั่วคราว และประชาชน ได้รับความรู้ความเข้าใจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้ในการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ รวมทั้งสามารถยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านความพร้อมของสถานที่และหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีความหลากหลาย</p>

ส่วนที่ ๒ การประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลลัพธ์โครงการ (ป.สก. ๒)

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลลัพธ์โครงการ	ผลการประเมิน/คำอธิบาย
(๑) การดำเนินงานตามโครงการ เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร และมีการดำเนินการในเรื่องใดบ้าง ที่ไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด	<p>การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ตามที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ทุกโครงการ</p>
(๒) การดำเนินโครงการ เกิดผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดคิด/ คาดการณ์ล่วงหน้าไว้ ในเรื่องใดบ้าง และวางแนวทางในการป้องกัน หรือมีการแก้ไขผลลัพธ์ในทางที่ไม่ประสงค์ไว้หรือไม่	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานภายนอก สถานศึกษาและประชาชนทั่วไป เข้ามาศึกษาดูงาน ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นจำนวนมาก - กำหนดกฎ ระเบียบ เงื่อนไขต่าง ๆ ไว้ในขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลลัพธ์ในทางที่ไม่ประสงค์
(๓) การดำเนินโครงการเกิดประโยชน์ต่อผู้กลุ่มเป้าหมาย/ ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มใด อย่างไรบ้าง	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินงานตามโครงการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เกิดประโยชน์ต่อผู้ต้องขังโดยตรง และเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลลัพธ์โครงการ	ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	<p>ให้สามารถถ่ายทอดไปยังผู้ต้องขังได้ และนำไปใช้กับตนเองได้</p> <p>- เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ทั้งทางด้านการปรับปรุงพื้นที่ดำเนินงาน และหลักสูตรการฝึกอบรม</p>
(๔) ผลลัพธ์จากโครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการในระดับที่สูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร	มีความสำเร็จในระดับสูงขึ้น ในเรื่องมาตรฐานศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่มีการพัฒนาในระดับที่ดีขึ้น
(๕) ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ เมื่อเปรียบเทียบกับ การดำเนินงานตามทางเลือกอื่น ๆ เป็นอย่างไร	เห็นผลเป็นรูปธรรม วัดได้จากผู้ต้องขังมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางบวก มีจิตใจที่ดี มีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันได้จริง
(๖) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ มีผลต่อความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย มากน้อยเพียงใด อย่างไร	ผู้ต้องขังมีความพึงพอใจในโครงการอยู่ในระดับสูง เนื่องจากสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้
(๗) ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย/ ผู้มีส่วน ได้เสีย ในมิติเชิงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและคุณภาพชีวิต อย่างไรบ้าง	มีผลทางบวกทางด้านเศรษฐกิจสังคม โดยผู้ต้องขัง ได้รับการยอมรับจากสังคมและชุมชน
(๘) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ มีความยั่งยืน หรือ ความรุนแรง หรือไม่อย่างไร และจะสามารถแก้ไข/ ป้องกันได้หรือไม่ อย่างไร	มีความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลลัพธ์โครงการ	การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ผู้ต้องขัง บุคลากรของเรือนจำ และประชาชนทั่วไป สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลอื่นได้

ส่วนที่ ๓ การประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลกระทบโครงการ (ป.สก. ๓)

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลกระทบ	ผลกระทบที่เกิดขึ้น		ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	ทางบวก	ทางลบ	
(๑) ผลกระทบด้านนโยบายรัฐบาล	✓		สามารถสนองนโยบายรัฐบาลได้ตามวัตถุประสงค์
(๒) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	✓		ผลผลิตตามโครงการฯ สามารถนำจำหน่ายเป็นรายได้
(๓) ผลกระทบด้านสังคม/วัฒนธรรม	✓		การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับจากสังคมและเป็นแบบอย่างให้มาศึกษาดูงาน

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลกระทบ	ผลกระทบที่เกิดขึ้น		ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	ทางบวก	ทางลบ	
(๔) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	✓		การดำเนินงานทางด้านการเกษตรอินทรีย์ ทำให้ไม่เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม จึงสามารถรักษาสภาพแวดล้อมและเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติ
(๕) ผลกระทบทางด้านเทคโนโลยี	✓		สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
(๖) ผลกระทบด้านประชาชน/ชุมชนพื้นที่โครงการ	✓		ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบางแห่งที่เป็นพื้นที่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว ได้รับความสนใจจากประชาชนเข้าเยี่ยมชมเพิ่มขึ้น ทำให้ชุมชนบริเวณโดยรอบพื้นที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น
(๗) ผลกระทบด้านอื่น ๆ			-
ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ผลกระทบโครงการ			ผลกระทบโครงการ การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ กำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีพ ทำให้อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง และได้รับการยอมรับจากสังคม และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสามารถสนองตอบต่อนโยบายรัฐบาลและแผนการพัฒนาประเทศที่สนับสนุนให้เกิดความพอเพียงในสังคม

ส่วนที่ ๔ การประเมินผลสัมฤทธิ์ : ประสิทธิภาพโครงการ (ป.สก. ๔)

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ประสิทธิภาพ	ระดับการประเมิน			ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
(๑) โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ มีระดับการบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์โครงการ/มาตรฐานที่กำหนดไว้ตามโครงการ มากน้อยแค่ไหน เพียงใด	✓			- การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ - ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสามารถพัฒนาอย่างเป็นระบบ
(๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน/ชุมชน ในพื้นที่โครงการ มีระดับของการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด และเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอย่างไร		✓		ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ เช่น การสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ
(๓) โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ มีระดับความเสี่ยงของการดำเนินการในเรื่องใดบ้าง มากน้อยเพียงใด อย่างไร			✓	การดำเนินโครงการได้กำหนดแผนงานขั้นตอนการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน เพื่อลดความเสี่ยงของการดำเนินงาน

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ประสิทธิภาพ	ระดับการประเมิน			ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
(๔) ระดับความพึงพอใจของประชาชน/ชุมชนในพื้นที่โครงการ เป็นอย่างไร	✓			ประชาชนมีความพึงพอใจมากเนื่องจากมีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นในพื้นที่ จึงสามารถเข้ามาเรียนรู้และศึกษาดูงานได้
(๕) โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ สามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน/ชุมชนในพื้นที่โครงการได้มากน้อยเพียงใด อย่างไร		✓		เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สามารถให้คำแนะนำการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว
(๖) โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ เมื่อเทียบกับโครงการอื่นในลักษณะเดียวกัน (รูปแบบโครงการ/ลักษณะโครงการ/งบประมาณ/ระยะเวลา/ประโยชน์ที่ได้รับ) มีความคุ้มค่าหรือไม่ อย่างไร	✓			การดำเนินงานโครงการมีความคุ้มค่าสูงต่อศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในด้านองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านเจ้าหน้าที่ และด้านผู้ต้องขัง เนื่องจากได้รับการพัฒนาทักษะ และองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง
ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ประสิทธิภาพโครงการ				ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพโครงการในระดับมาก สามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เกิดการยอมรับของสังคม และประชาชน/ชุมชน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น

ส่วนที่ ๕ การประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ (ป.สก. ๕)

(๕.๑) ความยั่งยืนของผลผลิต

ผลผลิตของโครงการ	แผนการบำรุงรักษา/พัฒนาผลผลิต ที่ระบุไว้ในอดีต		ความเหมาะสม ความต่อเนื่อง และการใช้ประโยชน์จากผลผลิต ในปัจจุบัน				ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	มี	ไม่มี	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
๑. อบรมผู้ต้องขัง	✓			✓			ผู้ต้องขังสามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพได้
๒. พัฒนาพื้นที่การดำเนินงาน และหลักสูตรการฝึกอบรม	✓			✓			ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยกระดับสูงขึ้น โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการประกอบอาชีพ

ผลผลิต ของโครงการ	แผนการบำรุงรักษา/พัฒนา ผลผลิต ที่ระบุไว้ในอดีต		ความเหมาะสม ความต่อเนื่อง และการใช้ ประโยชน์จากผลผลิต ในปัจจุบัน				ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	มี	ไม่มี	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
๓. อบรม/สัมมนา เจ้าหน้าที่ของเรือนจำ และผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓			✓			เจ้าหน้าที่มีองค์ความรู้มากยิ่งขึ้น และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับ ผู้อื่นได้

(๕.๒) การบรรลุผลลัพธ์สุดท้าย

๕.๒.๑) การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ

วัตถุประสงค์ ของโครงการ	ผลลัพธ์อันพึงประสงค์ จากโครงการ	ระดับความสำเร็จที่ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน				ผลการประเมิน / คำอธิบาย
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
๑. อบรมผู้ต้องขัง	ผู้ต้องขังปรับเปลี่ยน ทัศนคติในการดำเนิน ชีวิตแบบพอเพียง เกิด ทักษะวิชาชีพ และ สามารถนำความรู้ไป ประกอบอาชีพได้		✓			ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมมีการกระทำผิดซ้ำใน อัตราที่ต่ำ สามารถนำความรู้ไป ใช้ในการดำเนินชีวิต และ ถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลอื่นได้
วัตถุประสงค์ ของโครงการ	ผลลัพธ์อันพึงประสงค์ จากโครงการ	ระดับความสำเร็จที่ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน				ผลการประเมิน / คำอธิบาย
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
๒. พัฒนาพื้นที่ การดำเนินงาน และหลักสูตรการ ฝึกอบรม	ศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง มี ความพร้อมทางด้าน อาคารสถานที่ และมี หลักสูตรการฝึกอบรมที่ หลากหลาย		✓			ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีการยกระดับคุณภาพดีขึ้น ทั้งใน ด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ และหลักสูตรการฝึกอบรมที่มี ความหลากหลาย สามารถตอบสนอง ต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และผู้ที่เกี่ยวข้อง
๓. อบรม/สัมมนา เจ้าหน้าที่ของ เรือนจำ และผู้ที่ เกี่ยวข้อง	เจ้าหน้าที่ของเรือนจำ และผู้ที่เกี่ยวข้องมีองค์ ความรู้เพิ่มขึ้น และ หลากหลาย		✓			เจ้าหน้าที่ของเรือนจำและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำความรู้ไป ขยายผลและถ่ายทอดให้ผู้ต้องขัง ได้รับความรู้

๕.๒.๒) การตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย	ระดับการตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายในอดีต				ระดับการตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบัน				ผลการประเมิน/คำอธิบาย
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
๑. ผู้ต้องขัง		✓			✓				ผู้ต้องขังมีความพึงพอใจ ในโครงการ
๒. เจ้าหน้าที่		✓			✓				เจ้าหน้าที่มีความรู้ความ เข้าใจในโครงการ
๓. ประชาชน/ ชุมชน		✓			✓				ประชาชนเข้ามาเรียนรู้ และศึกษาดูงานในศูนย์ การเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงมากขึ้น

๕.๒.๓) การตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/นโยบาย ที่สอดคล้องกับโครงการ

ยุทธศาสตร์/นโยบายในอดีต ที่สอดคล้องกับโครงการ	ระดับการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/ นโยบายในอดีต*				ระดับการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/ นโยบายในปัจจุบัน**				ผลการประเมิน / คำอธิบาย
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
๑. ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้โครงการ กำลังใจในพระตำริ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติ ยาภา ในการน้อมนำ ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาปรับใช้ใน เรือนจำ		✓			✓				- สามารถสนองพระตำริ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา - สามารถตอบสนองต่อ นโยบายของกระทรวง ยุติธรรมในการดำเนินงาน ตามโครงการฯ - สามารถนำมาใช้เป็น แนวทางในการแก้ไขปัญหา พวตินิสัยผู้ต้องขังได้

(๕.๓) สรุปความยั่งยืนของโครงการ

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ	ผลการประเมิน/คำอธิบาย
(๑) การใช้ประโยชน์จากผลผลิตของโครงการ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เดิมหรือไม่ อย่างไร	มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เดิมของศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของโครงการ กำลังใจในพระตำริ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติ ยาภา ในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ ในเรือนจำ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไข พื้นฟู ผู้ต้องขัง ให้สามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดี สามารถอยู่ร่วมกับสังคม ภายนอกได้ภายหลังพ้นโทษ ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ
(๒) การใช้ประโยชน์จากผลผลิตของโครงการ มีความต่อเนื่องถึงปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	มีความต่อเนื่องถึงปัจจุบัน เช่น อาคารสถานที่และ อุปกรณ์ในการฝึกอบรมและฝึกอาชีพเกษตร วัสดุทาง การเกษตร เป็นต้น รวมทั้งมีการฝึกอบรมในหลักสูตรที่มี ความหลากหลาย ทำให้สามารถพัฒนารูปแบบการพัฒนา พวตินิสัยของผู้ต้องขัง โดยประมวลจากองค์ความรู้ที่ได้ จากการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
(๓) ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ ยังส่งผลให้เห็นอย่าง ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	มีความต่อเนื่องถึงปัจจุบันตามข้อ (๒)
(๔) ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการสามารถตอบสนองต่อ กลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	สามารถตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง ถึงปัจจุบัน โดยกลุ่มผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกอบรม ณ ศูนย์ การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ยังคงนำแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงและความรู้ทางการประกอบวิชาชีพที่ได้รับจาก การฝึกอบรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ประเด็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ	ผลการประเมิน/คำอธิบาย
(๕) ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการสามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/นโยบายที่สอดคล้องกับโครงการทั้งในอดีตและปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	สามารถสนองต่อยุทธศาสตร์/นโยบายกระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ และสนองพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน
(๖) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการ ยังส่งผลมาถึงปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และองค์ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น
(๗) ผลผลิตของโครงการและผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการสามารถพัฒนาต่อไปในอนาคตได้อีกหรือไม่ อย่างไร	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ และโครงการภายใต้โครงการกำลังใจ ในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ซึ่งผลการดำเนินงานโครงการสามารถนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ผู้ต้องขังที่พ้นโทษได้รับการยอมรับจากสังคมและเป็นคนต้นแบบที่สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นได้
ภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ : ความยั่งยืนของโครงการ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ และโครงการภายใต้โครงการกำลังใจ ในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ซึ่งวิธีการฝึกอบรมและองค์ความรู้ตามหลักสูตรต่าง ๆ สามารถนำมาใช้สำหรับการฝึกอบรมให้กับผู้ต้องขังในรุ่นต่อไปได้ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาเรือนจำชั่วคราว/ทัณฑสถานแห่งอื่น ๆ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับประชาชนบุคคลทั่วไป และหน่วยงานต่าง ๆ

ส่วนที่ ๔ สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรมได้สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะไว้แล้วในส่วนของการรายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในเรือนจำ ดังนั้น จึงได้สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

สรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
- ข้อมูลการดำเนินงาน ส่วนใหญ่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อบุคคลภายนอกเฉพาะการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบางแห่งและบางกิจกรรม	กรมราชทัณฑ์ ควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้ ๑) จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงให้ครบทุกแห่ง และจัดทำ

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
<p>โดยการเผยแพร่ข้อมูลจำกัดอยู่ในพื้นที่ และผ่านทาง การสื่อสารของหน่วยงานหรือส่วนราชการอื่น</p> <ul style="list-style-type: none">- ผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในแต่ละแห่งและในภาพรวมทุกแห่ง ยังไม่มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ต่อบุคคลภายนอกอย่างเป็นระบบ- การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการ ตรวจสอบเพื่อรับฟังปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน	<p>รายงานผลการดำเนินงานในภาพรวม</p> <p>๒) การติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง ควรนำข้อมูลผลการดำเนินงาน มาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อประเมินผล การดำเนินงานในเชิงลึก และนำปัญหาอุปสรรค ไปพิจารณากำหนดแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ</p> <p>๓) จัดระบบการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง แต่ละแห่งและภาพรวมผลการดำเนินงานไว้ด้วยกัน โดยให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรพิจารณา เพิ่มช่องทางการสื่อสารให้มีความหลากหลาย เช่น เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์กรมราชทัณฑ์/เรือนจำ/ ทัณฑสถาน สื่อสิ่งพิมพ์ จดหมายข่าว เป็นต้น</p> <p>๔) กระทรวงยุติธรรมเสนอขอประธานการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ให้เป็นองค์ประกอบสำคัญในโครงการ กำลังใจในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า พัชรกิติยาภา เป็นภารกิจสำคัญปกติของกระทรวง ยุติธรรมต่อไป</p> <p>๕) เพื่อให้ความสำเร็จของโครงการนำร่องตาม พระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ขยายจากขอบเขตที่ยังจำกัดให้เป็นประโยชน์ที่ กว้างขวาง กระทรวงยุติธรรมสมควรพิจารณา ดำเนินการให้เกิดความร่วมมือระหว่างส่วนงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีความพร้อมเพื่อ จัดหาทุนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็น รวมทั้งนักวิชาการที่รู้งาน รวมถึงโอกาสการประกอบ อาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่นให้เกิดเป็นส่วนประกอบสำคัญ ที่จะสร้างความสำเร็จที่กว้างขวางขึ้น</p>

๕. อื่น ๆ

๑. กระทรวงยุติธรรมควรให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมหลักตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของกระทรวง เช่น โครงการคืนคนดีสู่สังคม โครงการยุติธรรมชุมชน และ โครงการนำผู้ติดยาเสพติดออกจากเรือนจำไปรับการบำบัดรักษาอย่างครบวงจร เป็นต้น โดยนำผลการดำเนินงานมา วิเคราะห์เปรียบเทียบกับยุทธศาสตร์ว่าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานและ สาเหตุ เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานที่จะเกิดประสิทธิผลอย่างจริงจังต่อไป
๒. กระทรวงยุติธรรมควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการของโครงการเหล่านี้ที่สำเร็จและ บรรลุผลให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

๓. เมื่อกรมราชทัณฑ์สามารถพัฒนาผู้กระทำผิดที่ได้ผ่านโครงการดังกล่าวนี้เรียบร้อยแล้ว และแน่ใจว่าบุคคลเหล่านั้นจะประพฤติตนเป็นพลเมืองดี กระทรวงยุติธรรมน่าจะพิจารณาปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบเกี่ยวกับการรับผู้ที่เคยกระทำผิดดังกล่าวเป็นพลเมืองดีกลับคืนเข้าสู่สังคม เพื่อให้มีสถานภาพ เป็นประชาชนปกติที่จะมีโอกาสประกอบสัมมาอาชีพต่าง ๆ ได้โดยความเหมาะสมต่อไป

ลงชื่อ

(นายดิเรก เจริญผล)

ประธานกรรมการ

ลงชื่อ

(นายเจียม เสาวภา)

กรรมการ

ลงชื่อ

(พลเอก ดร.วิจิต สาทธานนท์)

กรรมการ

ลงชื่อ

(นางชุจิรา กองแก้ว)

กรรมการ

ลงชื่อ

(นางสาวกาญจนามาส ชำนาญกิจ)

กรรมการและเลขานุการ

ลงชื่อ

(นางสาวเพชร ภาคิมนต์)

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ลงชื่อ

(นางสาวพัชศรี ศรีเมือง)

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ